

UNIJE PRIZNALE POTREBO POLITIČNE AKCIJE

MOBILIZIRANJE UNIJSKIH DELAJCEV ZA DEMOKRATSKI TIKET JE NAPAČNA TAKTIKA

Kampanjski sklad, ki ga zbirajo unije, ne služi v prid delavske politične akcije

Pogoji za zgraditev mogočne stranke delavcev so tu, samo upotrebiti jih je treba

STARO pravilo unijskih voditeljev je bilo, da se strokovno organizacije kot take ne smejo umešavati v "politiko". To načelo je v A. F. of L. zmerom prevladovalo. Nobena važna unija ni na svojih konvencijah sklenila z ozirom na politično akcijo ničesar določnega; odobrile so sicer mnogo resolucij, v katerih so bile poudarjene potrebe delavcev, in nato so jih predložile vsake štiri leta nominacijskim konvencijam demokratske in republikanske stranke. Dalj "delavska" politična akcija ameriških unij ni segala. Izjemo sta tvorili dve važni uniji oblačilnih delavcev, kajti njuni voditelji so bili socialisti in so svoji stranki v imenu unij vsaj neuradno pomagali. Skozi predvojna in medvojna leta je bilo precej lokalov unije premogarjev, mašinistov in drugih strok, ki so se po zaslugi svojih odborov oglašali v prid socialistične stranke, toda dalj delavska politična akcija pod okriljem unij ni segala, z izjemo leta 1924, ko so se organizacije železničarjev več ali manj zavzele pod firmo neodvisne delavske politične akcije za volilni boj proti predsedniškima kandidatom obeh starih strank in nominirale svojega kandidata. S to akcijo je sodelovala tudi socialistična stranka.

Mala sprememba pod pritiskom okolščin
Samuel Gompers, predsednik Ameriške delavske federacije, je tedaj pod moralnim pritiskom svetoval unijam, da naj odobre kandidaturu La Folletta, ne pa idejo za neodvisno delavsko politično akcijo. Po končanih volitvah je dejal, da je bil v pravem in unijski voditelji so svobodno izrabljali svoje službe za mešetarenje v korist enemu ali drugemu politiku republikanske in demokratske stranke.

Unije so vsled take nedelavske taktike morale navzdol in končno so izgubili na vplivu tudi unijski voditelji, ki so izrabljali svoje titelne in članstvo, da se priklopljejo k vplivu in "boljšim" službam.

Nauk iz leta 1929
Panika, ki se je pričela l. 1929 s krahom na newyorški borzi, je bila poguben udarec tudi za zgrešeno taktiko A. F. of L. Njeni voditelji s političnim vplivom so se kotalili v demokratski ali republikanski stranki, kateri že so pripadali, da rešijo sebe in pridobijo imovino, a na unije so pozabili! Niso imeli časa zanje! Izkoriščevalci pa so zniževali plače na nič in naganjali zaposlene delavce tibanje, kakor da ni nikogar, ki bi ga še mogli najeti. Unijsko gibanje je bilo demoralizirano. Demokrati in republikanci sploh niso sposobni graditi unij. Poleg (Nadaljevanje na 5. strani.)

Vloge provokatorjev v industrialnih konfliktih

Kadar čitate v kapitalističnih listih vesti iz stavkovnih bojev, vidite, kako dolže stavarje, da so izvršili to in ono nasilje. Nato pojasnjujejo, da je končno moralo poseči vmes mesto s svojo policijo, nato še šerif s svojimi deputiji, in končno tudi governer z državno milico.

Delavski agitatorji, ki imajo skušnjave, vedo, kako se to napravi. Pa so pritiskali na kongres, naj uvede preiskavo, ki naj dožene, kdo so provzročitelji nasilja v industrialnih konfliktih. Zvezni senat je končno pristal v zahtevi in izvolil komisijo, kateri načeljuje senator Robert M. La Follette iz Wisconsin. Zaslila je med drugimi že celo vrsto agentov provokatorjev, ki so talentirani ljudje, znajo mnogo jezikov, so govorniki, se razumejo na sestavljanje revolucionarnih in reakcionarnih letakov in za vse te svoje sposobnosti, ki jih prodajajo, kakor prostitutke svoje telo, so dobro plačani, toliko dobro, da jim dohodek zavidajo celo tiste prostitutke, ki so se dokopale do višjih slojev in lahko mnogo računajo.

Eden agentov provokatorjev, ki je bil zaslišan pred La Follettovo komisijo, se piše E. C. McDade, bržkone Irec po rodu. La Follette ga je primoral pojasniti vlogo v organiziranju špijonov in izpovedal je reči, o kakršnih preprosti delavci niti ne sanjajo. Špijone in provokatorje pošiljajo kompanijam posebne firme, ki poslujejo pod popolnoma nedolžnimi imeni. Na primer družbe računskih veščakov za pregledovanje poslovnih knjig. Špijon, ali provokator, je zabeležen v obojih knjigah kot računski izvedenec, zato da bi mu v preiskavi ne mogli do živga, ponekod pa imajo tudi zakone, ki kompanijam prepovedujejo najemati združbarje za boj proti delavcem. Torej jih najemajo vseeno, toda kot eksperte za to ali ono, v resnici pa so eksperti le za provokacije. Na zaslišanju je izpovedal, da so najeti kompanijski stražarji bili razpostavljeni ponoči drug proti drugemu in si streljali nad glavami, samo da je kompanija primorala šerifa poslati krdelo deputijev, češ, delavci streljajo v naše ljudi in mi moramo imeti varstvo zanje. Kemične tovarne so v tem letu prodale kompanijam vseh vrst za stotisoče dolarjev plinskih bomb, katere povzročajo solzenje, ali pa bljuvanje, ali tudi oboje, in prav tako so si jih naročile cele vagone policijske oblasti — vse zato, da bodo v slučajnih stavk varnostni organi pripravljani na vse eventualnosti!

Uspehi socialistov na Švedskem in v Novi Zelandiji

Ena izmed socialističnih strank, ki zmaguje povsem z demokratičnimi metodami, je švedska social-demokratična stranka. Vzrok je, ker so Švedski politično naobraženo ljudstvo in pa ker so gospodarske razmere na Švedskem stabilne. Ta stabilnost in pa taktika švedskih social-demokratov, ki verujejo v razvojni ekonomski proces iz kapitalizma v socializem, je vzrok, da je fašistično gibanje v švedski kraljevini šibko in prav tako tudi komunistično.

Nauki napak evropske soc.-demokracije

"Osvobojevanje", ki je šala le za nacije, duceja in take tiče

Hitler ni tako slab, kakor pišejo socialistični in "židovski" listi, kajti v enem samem dnevu je pomilostil pol milijona političnih jetnikov. Človek to čita, in se vpraša: "Kdo pa jih je dal zapreti?" In si najde odgovor: Hitler.

Tako delajo diktatorji vsepevsod. Hitler je "osvobodil" pol milijona duševno in telesno zlomljenih jetnikov zato, da napravi prostor drugemu pol milijona ljudi, ki mu niso "zvesti".

Z enakimi osvoboditvenimi triki igra Mussolini. Iz Rima nikoli ne poroča, koliko ljudi zapro v Italiji radi prepričanja, ampak le, koliko jih "osvobode".

Diktatorji so res dobre duše!

Težka odločitev

Kongres Angleških strokovnih unij se je odločil za politiko nevtralnosti, kar se angleške državne politike tiče, toda za pomoč španskemu delavstvu, kolikor jo more s takega stališča dati angleško delavstvo moralno in gmotno.

Voditelj delavske strokovne internacionale, Walter Citrine, je dejal, da se z resolucijami ne bo porazilo fašistov v Španiji, ne Mussolinija ne Hitlerja. Če je proletarijat pripravljen in voljan, da gre z njimi v boj, tedaj naj se izreče za vojno. Če ni, pa bo za ves svet koristnejše, ako mu skušamo ohraniti mir in storiti zanj kolikor v danih okolščinah moremo z mirnimi metodami. Angleški delavski kongres se je nato odločil za nevtralnost Anglije s 3,029,000 proti 51,000 glasovi.

VOJNA VSE UNIČUJE

Ko so španski fašisti nedavno zasedli mesto Irun, je z njega zbežalo tisoče delavskih družin. Na tej sliki je mati, ki plaka ob razvalinah svojega doma. Moža so ji ubili. Njena otročička, ki sta še premlada, da bi razumela, kaj se godi okrog njuju, pa se igrata in ob enem se podzavestno čudita, čemu si ljudje rušijo hiše, čemu se prepejajo in streljajo.

Kvarni učinki procesa in eksekucij v Moskvi

Sloviti teoretik Bauer meni, da je vlada v Moskvi storila s to obravnavo zmotno dejanje

Piše OTTO BAUER

(Sledede je zadnji del Otto Bauerjevega članka o nedavni obravnavi in usmrtni obsojencev v Moskvi. Po nemškem originalu ga je priobčila v prevodu tudi mariborska Delavska Politika in iz nje ga je ponatisnilo par slovenskih listov v Ameriki. Vred stroge cenzure je omenjeni prevod skrajšan na stavke, ki jih je cenzor dovolil objaviti. Prevod v Proletarcu je iz angleščine, v kateri je bil Bauerjev članek poslan američkemu delavskemu tisku.—Ured.)

III.

Komunistična internacionala apelira na vse proletarske stranke, da se naj zedinijo za boj proti fašizmu in vojni v enotni fronti, in dalje kliče vse protireakcionarne, vse demokratične stranke in struje nižjega srednjega sloja in kmetov za zedinjenje v enak namen v ljudski fronti. Mar v Moskvi ne razumejo, kako mučno je vplivala ta obravnavna z njenim groznim koncem, neglede kako jo presojamo, na prizadevanja za enotno fronto in ljudsko fronto, in ob enem dala moralno oporo nasprotnikom enotne fronte?

Napori sovjetske vlade za pridobitev najboljših intelektualcev Evrope na svojo stran so bili jako uspešni. Toda ali so stiki Moskve z njimi res tako rahli, da ne pozna zapadnoevropske mentalitete in ne ve, s kakšno grozo je ta proces napolnil vso boljšo evropsko inteligenco, ki je najdvojnnejša za porajajoči se socializem?

Osnutek nove ustave za sovjetsko Unijo upravičuje naše

lavska vlada. Njeno načelo je, da mora imeti v tem dominjono vsak za delo sposoben človek toliko dohodkov na leto, da mu zadoščajo za dostojno preživljanje in za dobro oskrbo družine. Za stare in onemogle pa je sklenila skrbeti država.

To so tri dežele, v katerih se socialna demokracija pokaže naprej in naprej brez izsiljevalnih akcij. Vse se odločuje na voliščih. In delavstvo v vseh treh je ponosno na svoje uspehe in na svojo razredno zavest.

DELAJSKO GIBANJE V ČIŠČENJU POJMOV ZA ZGODOVINSKE NALOGE V SVOJI NAJKRITIČNEJŠI DOBI

Ošlakova razprava k obnavljanju socialistične stranke v Jugoslaviji. — Težavna pot v enotnost

Piše JOSIP OŠLAK

V Jugoslaviji skušajo obnoviti socialisti svojo stranko in so jo vladi že prijavili. V Sloveniji so se socialisti zedinili s par drugimi radikalnimi skupinami v nekako ljudsko fronto, radikali na Hrvaškem zahtevajo, da mora vsako gibanje, kateremu se pridružijo, imeti v svojem programu rešitev hrvaškega vprašanja, in s tem soglašajo tudi slovenski socialisti, dočim hrvaški smatrajo, da to v državi, kakor je Jugoslavija, ni važen problem. Mnenja o raznih vprašanjih se križajo tudi med "stariimi" in "mladimi", to je, med onimi, ki so bili na vodstvu pokreta pred diktaturo, in onimi, ki so postali pozneje aktivni. Z ozirom na te razlike je napisal s. Josip Ošlak članek v reviji "Svoboda", iz katerega je razviden ton razprav, s kakršnimi se ukvarjajo evropski socialisti posebno v dečelah, kjer so jim gibanje zatirale diktature, ali pa ga jim ovirajo napol diktature, kakršna vlada Jugoslavije. Ošlak je eden vodilnih slovenskih socialistov in ravnatelj Ljudske tiskarne v Mariboru.

Naloga socialne demokracije v Evropi obstoja v povojnih letih menda v tem, da ne zavzame nikoli v pravem času k aktualnim problemom, ki se pojavljajo z elementarno silo, pravičnega, trenutnemu stanju odgovarjajočega stališča, pa najsi bi bilo to stališče oportunistične ali revolucionarne naravi.

Ob razmišljanju o vsem tem se moramo nehoti vprašati, če ne bomo nekega dne odgovarjali pred zgodovino (in morda pred njo že odgovarjamo) za napake, ki so bile storjene, napake, ki so rodile marsikatero nepopravljivo zlo, ki so ponekod zasule razpjet dogodkov za 180 stopinj v nasprotno smer. Tako imamo pred očmi nesrečni kongres italijanskih socialistov, ki se je vršil v Livornu l. 1921., na katerem je delavski zastopnik streljal z revolverjem, da bi izsilil sklepe, ki naj povzročijo v Italiji pravočasno socialni preobrat. Večina kongresa ni bila tega mnenja, ampak je stala na stališču, da je treba italijanske vrste še nadalje organizirati, dokler ne bo dobila stranka matematične večine v parlamentu in da bo šele nato prevzela samostojno vlado Italije. Levice je hotela revolucijo, pa je bila zanjo preslaba, desnica je hotela matematično in nadpolovično večino, pa je ni dobila, zvezo z meščansko levico je pa tudi odklanjala, čeprav ji je Nitti ponujal večino ministrstev, uvedbo republike in še marsikaj. Premalo je bilo skušenj in preneodločni so bili voditelji italijanskega pokreta, ki so odklanjali i direktno akcijo mas i sporazum z naprednimi meščanskimi strankami, ker se niso niti zavedali, da je tudi tak nekrvav način prevze-

BREZPOSELNOST V ITALIJI ZA MUSSOLINIJA TEŽAK PROBLEM

Koliko je brezposelnih v Italiji? Tega nihče ne ve, razen Mussolini in njegovi ministri, ker italijanska vlada ne objavlja takih statistik. Molči tudi o stanju svojih financ.

Ampak očitno je brezposelnih mnogo, kajti vlada je dovolila milijardo lir (lira je vredna blizu osem centov v ameriški valuti) za javna dela, ki se jih potroši skozi zimo, ob enem pa je Mussolini pisal upravam velikih mest, da naj tudi sama podvzamejo razna javna dela in uposle najprvo tiste brezposelne, ki prejemale brezposelnostno zavarovalnino.

V TEJ ŠTEVILKI

Zadnji del Otto Bauerjevega članka o eksekucijah v Moskvi in njih posledicah na mednarodno delavsko gibanje je priobčen v tej številki.

V Jugoslaviji obnavljajo socialisti svojo stranko in v Sloveniji so sklenili tudi nekako ljudsko, ali enotno fronto. Toda razmere so težke, časi resni in glav je veliko, ki mislijo vsaka po svoje. Med socialističnimi kritiki, ki stajim socialdemokratom v Jugoslaviji razlagajo svoje nazore, je Josip Ošlak. Del njegovega članka iz revije Svoboda je v tej številki.

Anton Garden je napisal zanimivo razpravo o današnjih trendih v ameriških strokovnih organizacijah. Pričenja se v tej številki.

Dalje so v tej izdaji članki o novi politični orientaciji takozvanih progresivnih unij, o volilni kampanji, razni dopisi itd. Čitajte in širite Proletarca, kajti to je list, ki je urejan za tiste, ki znajo in hočejo misliti s svojo glavo.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol let: \$1.50; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workers' Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor..... Frank Zaitz.
Business Manager..... Charles Pogorelec.
Assistant Business Manager..... John Rak Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Krivi svetovnega gorja dognani

Končno je vendarle uradno ugotovljeno, kdo je kriv vse te zmede, vojne v Španiji, krivodverstva v Etiopiji, slabih filmov v Hollywoodu, bombardiranja v Havani in vseh drugih zlih razvad in hudih grehov.

"Rdečkarstvo" — samo "rdečkarstvo"! Poglavar Vatikana apelira na ves svet, kolikor bi hudobnega, da naj napne svoje loke ter spusti pšice na brezbožni komunizem, da se ga uniči — če ne, bo pa "komunizem" ugonobil vso "krščansko" civilizacijo.

V Rimu so v Mussolinijevih in v papeževih palačah polni humorja. Ali pa se šalijo vsled utrujenosti, da bi obvarovali človeštvo pred rdečo katastrofo. Zdaj je na svetu vendar lepo — vsi imamo pravico živeti, vsi imamo priliko uživati blagostanje, ki ga je v izobilju, vsi živimo lahko v miru, vsi živimo lahko srečno, toda Bog nas varuj, rdeča nevarnost grozi zaplesti ves svet v moritev, vse bo razdeljeno, ljudi bodo klali kakor ovce in prašiče v klavnicih, žene in otroke bodo ubijali iz vojaških letal s sipanjem strupenih plinov, — torej res grozovita slika.

To nevarnost pa lahko preprečimo, pravi papež, ako se zedinimo za mogočno akcijo proti "komunizmu". Kako enostavno zna nezmožni sveti oče rešiti probleme vsega sveta! Zgodovina bo njegova "dognanja" žalostno sodila.

Kdo je zmagal na Švedskem?

Hearstova časopisna agencija I. N. S. je v poročilu, datirano dne 21. septembra, oznanila, da so v parlamentarnih volitvah na Švedskem zmagali "komunisti". Naslov je omenil samo komuniste in šele ko je čitatelj prebral vrstice do konca, je videl, da imajo tudi socialisti nekaj zraven pri tej zmagi.

V resnici je bila volilna zmaga popolnoma social-demokratska. Komunisti pa imajo baš toliko poslancev, da lahko "balancirajo", kakor so v Nemčiji pred Hitlerjem. Če hočejo s social-demokrati, ko dobro za švedsko ljudstvo. Če ne, bo slabo za Švedsko in dobro za fašizem po vsem svetu. Ker so komunisti ljudje, ki so sposobni ne le kritizirati, ampak se tudi kaj naučiti, je verjetno, da bodo pomagali novi švedski socialistični vladi, in to v korist Švedski, Sovjetski Uniji, svetovnemu miru, in ka v škodo fašizmu.

Zastonska reklama za komuniste

Če bi zastonska reklama v časopisu zalegla v vsakem slučaju, bi komunisti v Zed. državah lahko postali v kratkem več vladajoča stranka. Revolucijo bi torej izvršili brez prelivanja krvi. Kajti Moskva jim je (pravi Hearst) ukazala, da morajo izvoliti Roosevelta in izvoliti ga bodo (ako se ne premislijo). Roosevelt se sicer boji njihove agitacije, kar je pojasnil, glasovi pa mu niso zoprnji, čeprav bi mu jih dali sami vrhovi.

Nekateri listi trdijo kljub uradnim komunističnim zanikanjem, da je dan ameriškim komunistom iz Moskve ukaz, da morajo agitirati za Roosevelta. Citirali so diplomatske govore, komunističnih predstavnikov na prošlem kongresu kominterne in še marsikaj, kar jim je bilo v prilog, a zamolčali, kar je kritika zanje.

V Moskvi se skušajo ogniti neprevidnosti, odkar so zavrgli taktiko, s katero so razbijali socialistične stranke, in bi radi sodelovanje, ki veliko pomeni. Razbijanje nič.

Vendar pa so napake možne v kakršnikoli taktiki, in zdi se, da so se ameriški komunisti zaloteli iz ekstreme enih napak v ekstremne obratnih napak. Prej so bili zoper to in ono, kar je obstajalo, zdaj pa so za demokracijo in v tej voilni kampanji so si osvojili geslo, "Landon mora biti poražen za vsako ceno!" Naravno, da republikanci to pridno izrabljajo in komunisti valed tega mislijo, da imajo spet čele skladnice zastonske reklame. Pa je nimajo, ker se smešijo. Delavsko gibanje, ki hoče kdaj kaj šteti, mora biti proti kapitalizmu in za socializem, ne pa za Roosevelta, zato da bo Landon poražen.

Trije škofje za fašizem

Škofje treh važnih škofij — clevelandske, detroitske in fort waynske so se izrekli za Musolinijevo "reševanje" socialnih vprašanj in za Coughlinov boj proti "komunizmu", ki se šopiri bolj in bolj v tej svobodni deželi.

Coughlin je v svoji fašistični hysteriji dospel že tako daleč, da je za kroglice, če zavladajo v Washingtonu "diktatorski vplivi".

To, kar ta sveti pridigar počne, je flirtanje s kapitalisti na natančen sličen način, kakor je z njimi flirtal Hitler.

Delavcem in farmerjem obljubuje gradove v oblakih, a kapitaliste tolaži, češ, nikar se me ne bojte, mar ne vidite, da se borim proti marksizmu in da obljubljam ljudstvu vse mogoče zato, da ga odvrnem od socialistične stranke?

Trije škofje, ki branijo Coughlina, vedo, kaj govore, ko apelirajo na izkorenjevalce, da naj rajske finančno podpirajo svojega dobrotnika, namesto da bi ga črnili.

Fašizem in kapitalizem meni, da je razbil socialistične stranke in zadušil marksizem. A kljub temu je danes več ljudi, ki študirajo socializem in se ukvarjajo z marksizmom, ko kdaj prej, in to v vseh civiliziranih državah, vključivši fašistične dežele.

SLIKA Z AMERISKEGA INDUSTRIALNEGABOJISCA

Gornje ni slika iz civilne vojne v Španiji, pač pa predstavlja boje med delavci v Kaliforniji, ki pride-ljujejo solato, in med policiji ter deputiji, kateri branijo interese gospodarjev. Na desni strani slike so stavkarji, ki boje pred plinskimi bombami. Me-čejo jih vanje "vigilanti" in "možje postave". V po-slednjih mesecih so kemične tovarne, ki izdelujejo različne plinske bombe, prodale te strupene robe za boje proti stavkarjem za več kot pol milijona do-larjev. Tako je ugotovila posebna kongresna komisija, ki preiskuje napore kompanij za uničenje ci-vilnih svobodčin svojih delavcev.

Socialistična stranka v Connecticutu in v Pennsylvaniji po razkolu spet obnovljena

V 1515. številki Proletarca je poročal Fr. Polday o konvenciji v Readingu, na kateri so se zbrali zastopniki tistih socialističnih postojank v Pennsylvaniji, katere so proti ločitvi od soc. stranke. Njegov članek je pisan stvarno in-kdor ga je čital, je dobil o konvenciji dober vtis. Cisto drugačno pa je o tej konvenciji poročilo v New Leadru z dne 19. sept. Pisano je tako strupeno in sovražno, da se človek čudi, kako so se mogli ljudje, ki so bili smatranj za zmerne in strpne, ponižati na stopnjo nekdanjih komunističnih napadov.

Proletarec radevolje priznava, da sta v teh težkih časih, odgovorni za razkol obe frak-ciji, toda razvoj je dognal, da je stara garda šla v nazadnja-ške struje do skrajnosti, in to samo zato, ker se niso hotele stvari sukati zgolj po njenih željah.

V težkih momentih ne gre nikdar gladko. Ampak sociali-stično gibanje v Pennsylvaniji,

ne v Connecticutu, kljub vse-mu razkolniškemu boju ni zru-šeno. Ljudje, ki se nazivajo za social-demokrate, so odstopili, češ, da se boje za demokrati-čne metode proti komunistič-nim katere baje uvajajo v so-cialistično stranko komunisti in trockijeveci. Toda v "čišče-nju" se baš ti social-demokrati poslužujejo "komunističnih" akcij. New Leader napada da-nes socialiste, ki so zvesti svoji stranki, prav tako, kakor so jih napadali do prošlega kong-ressa kominterne komunistični listi. Isti New Leader, ki je imel o Normanu Thomasu že nečesto pohvalnih, vzpodbud-nih člankov, ga danes zmerja z "reverendom", kakor ga je Daily Worker do leta 1933.

Kot pennsylvanska stara garda, je odstopila tudi kon-servativna socialdemokratska struja v Connecticutu. Na dr-žavni konvenciji soc. stranke se je izreklo za ločitev 52 dele-gatov in 35 proti nji. Slednji so takoj nato soc. stranko reorgani-zirali. Toda kakor v Penni, tako je med tema skupinama bo neizogiben tudi v Connecti-cutu.

Državljska vojna v Španiji ne prizanaša niti malim otrokom

V kruti civilni vojni v Španiji, ki divja že tretji mesec, se ne prizanaša niti starcem, ne otrokom. Fašisti so s svojo kontrarevolucijo spreminili državo v klavnico — in to v popol-

nam pomenu besede. Na tej sliki je francoski žurnalist Raymond Yan-ker, ki je rešil iz mesta Irun v Spa-niji, preko francoske meje, enega otroka gotovo smrti. Sel je v Irun v času, ko je bilo klanje med vladnimi in fašističnimi četami na vzhku, vi-del otroka, ki bi bil v bitki med na-sprotujočimi si četami gotovo zadet, in ga odnesel, ogibajoč se bojišču, preko meje v Francijo. Poročevalci časopisov so mu izrekli na tem činu posebno priznanje.

Socialistično gibanje v Zed. državah se mora skristalizirati. Bivši člani, ki se potegujejo in agitirajo za Roosevelta, so bolj konservativni, kot pa je katerakoli izmed najkonservativ-nejših social-demokratskih strank v Evropi. V očigled nau-ukov, ki jih nam daje politični in gospodarski razvoj po sve-tu, je jasno, da se resnično za-vedno delavstvo ne more držati vedno le staromodnih potov, že zato ne, ker si sovražnik išče nova pota in izboljšuje svoje bojne metode. Mi ne smemo biti kakor Kitajci, ka-tere lahko kljub njihovemu o-gromnemu številu vsakdo pro-vocira, pretepe in pogazi.

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — Seja kluba št. 11 JSZ v nedeljo 20. sep-tembra je bila jako konstruk-tivna, dasi ne baš obilno obis-kana.

Ker v tem letu ne moremo več dobiti dvorane za predsta-vo, je klub sklenil, da jo naj-a-memo po novem letu.

Nekateri drugi sklepi kluba so: Obnovil je članarino v Pro-svetni matici; naročil je novo Adamičevno knjigo "Cradle of Life"; dal bo oglas v Ameriški družinski koledar.

Razmotrivali smo tudi o naz-nanilu, da pride v vzhodne kraje na agitacijo Chas. Pogorelec, in sklenili, da ako obišče naše naselbine, mu bomo dali vso mogočo kooperacijo. Zave-damo se, da je potovalni agitator potreben in v korist Pro-letarca in JSZ je, če se tako tu-ro podvzame čimprej.

Od kar podpisani ne more več obiskovati vsaj tukajšnjih naselbin, je naravno, da precej

naročnikov, katere je pridobil, polagoma odpade. Če pa bi imeli koga drugega, ki bi šel iz naselbine v naselbino, se bi to ne zgodilo, kajti tudi če kak prejšnji naročnik naročnine več ne obnovi, se dobi nove in tako bi list v številu naročni-kov napredoval, namesto, da nazaduje.

Na seji kluba smo razpravljali tudi o raznih problemih, ki se tičejo našega delavskega gibanja v splošnem. Vsi se za-vedamo, da bo treba izvršiti še veliko dela, predno se bomo znatno pomaknili k našim cil-jem.

Po seji se je par članov odlo-čilo, da gredo na piknik kluba JSZ v 100 milj oddaljeni Gir-ard, med njimi sodruga Rebel in Skoff. Na vso moč me je mi-kalo, da bi šel z njima, ali ona dva v menoj, kakor se že hoče zapisati, ampak moje zdrav-stveno stanje je takšno, da ne morem nikamor, posebno še ne na tako dolgo pot. Vem, da je pri sodrugih v Girardu jako prijetno. Med njimi se razve-driš, pa če hočeš ali ne. Upam, da pride čas, ko jih zopet obiščem.

V tukajšnji društveni dvorani se bo vršil v soboto 31. okto-bra koncert mladih godbeni-kov, katere podučuje Viktor Lesjak. Nastopilo bo nad dvaj-set dečkov in deklic skupaj, v duetih in posamično na razne instrumente. Po končanem koncertu bo plesna zabava. Prireditve te vrste pri nas še nismo imeli. Pričakujemo izre-dno veliko udeležbo, kajti na-še mlade godce bo prijetno po-slušati. Pridejo iz naselbin Blaine, Barton, Elm Grove, W. Va., itd. Igrali bodo tudi slo-venske komade. Vstopnina bo menda samo 25c in poleg pro-grama bodo udeleženci imeli na razpolago okusne jestvine po zmerni ceni.

Premogovniki v tej okolici so omejili obrat na dva do tri dni v tednu. Jeklarne pa dokaj dobro obratujejo. Kaj bo v bo-doe, pa nihče ne ve. Dogodi se lahko vsak dan, da odslove polovice delavcev, ali pa da tovarne ustavijo, kakor so neka-tere ustavili prej in so še danes zapuščene. — Joseph Snoy.

Zabava v Detroitu v korist Prosvetne matice

Detroit, Mich. — Članstvo društva št. 121 SNPJ je skle-nilo prirediti v nedeljo 25. ok-tobra v prostorih Slov. nar. do-ma, 17153 John R. veselico, katere prebitek je namenjen Prosvetni matici.

Ustanova, kakor je ta, ki iz-da-ja knjige, neguje dramatiko in kulturno delo sploh, zasluži, da jo napredna društva podpi-raj, kajti čimveč bo imela do-hodkov, več dela na prosvet-nem polju bo lahko izvršila.

Članstvo društva in druge prijatelje naprednih idej vabi-mo, da se udeležijo te priredit-ve. Njen spored objavimo v kratkem.

Za pripravljalni odbor,
Peter Benedict.

Aktivnosti angleškega odseka kluba št. 1 J. S. Z. (Social Study Club)

Chicago, Ill. — Zlet član-stva našega odseka in odseka Red Falcons v Brookfield 200-logični vrt se prošlo nedeljo radi dožja ni vršil.

Social Study Club priredi v petek 30. oktobra v korist Pro-letarca tombolo. Omenjenega dne ste torej vsi vabljeni v Slovenski delavski center.

Naš odsek sodeluje tudi v agitaciji in v sporedu za pri-reditve, ki bo v nedeljo 25. ok-tobra v dvorani CSPS.

Dalje je naš odsek sprejel aranžmo za prireditev ob prili-ki mladinske konference, ki se bo vršila v Chicago 14. in 15. novembra. Dne 14. novembra priredimo zabavo, na kateri se bodo udeleženci seznanili z gosti, ki pridejo na konferenco iz drugih krajev.

Za v soboto 12. dec. pa pla-niramo posebno prireditev, o kateri poročamo več pozneje. Al Rak, tajnik Social Study kluba.

Delavsko gibanje v čiščenju pojmov za zgodovinske naloge v najkritičnejši dobi

(Nadaljevanje s 1. strani.)

ma oblasti lahko revolucionar-no dejanje prvega reda, ki mo-re dati pri spretni politiki stranki vso oblast v roke. Kon-čno je zmagal fašizem in z njim Mussolini, ki ugroža s svojo zunanjo politiko danes vse ve-t in grozi z eskportom svojega fašizma v vse sosednje države.

Nato je prišla zmaga labou-rizma na Angleskem. Največ-ja država na svetu je imela delavsko vlado. Namesto da so se ozirali na početje fašizma v Italiji, ki se je z blazno brzino obo-roževal in že takrat pri-pravljaj svoje naklepe v Afriki in slednjič v Evropi, so vsi pre-zveti navdušenja in naivnega pacifizma, razoroževali ču-varico svetovne demokracije in govorili lepe besede o svetov-nem miru—Ves lanski abesin-ski pohod italijanske armade bi bil izostal, da je bila angleška armada zadosti obo-rožena in usoda fašizma v Evropi bi bila s tem zapečatenata.

Zadosti volje in odločnosti je bilo v Angliji celo pri me-ščanskih levici, da celo pri kon-servativcih, bilo iz kakršnih koli razlogov, da se na tem vprašanju stre evropski fašiz-em. Vsa odločnost je splah-nela pri spoznanju, da je mali nasprotnik napram veliki svetovni sili premočno obo-rožen. Namesto poraza v lastni drža-vi je žel fašizem na abesinskih tleh svojo drugo zmago.

Pa je narasla moč našega pokreta v Avstriji številčno na 48% vseh oddanih glasov. U-darne sile je premogel pokret več nego država z najboljšo vojsko. Pa se je ponovila ita-lijanska tragedija: eni so silili v vlado, da sodelujejo, da pre-vezamejo odgovornost za go-dodke v srednji Evropi, ki jim je dajal fašizem svoj jasen pe-čat, drugi so se protivili, gro-zili z razkolom in priporočali revolucijo. Niti eno niti drugo niso storili; italijanski fašizem je diktiral uničenje avstrijske socialdemokracije in po veli-chem esebnem herojstvu febru-arskih borcev, je bila stranka potisnjena v ilegalno delo, Av-strijo pa vladal fašizem po ita-lijanskem vzorcu. Italijanska tragedija je doživela na ta na-čin svojo avstrijsko reprizo.

Kakor je MacDonald na An-gleskem razoroževal radi svo-

jega pacifizma, tako so nem-oški socialdemokrati radi demokracije mirno gledali, kako se jim redi gad na lastnih prsih, gad, ki je demokracijo sam od-klanjal, kajti principi, odnosno način kot so oni te principe tol-mačili, zapisani pred 50 in več leti v debelih knjigah naših u-čenjakov, jim niso dopuščali, da bi z avtoritativno silo pra-vočasno stopili hidri na vrat. Komunistična levica je bila globoko prepričana, da bo s svojo politiko v parlamentu in v strokovnih organizacijah uni-čila socialno demokracijo, ki je premožala 10 milijonov gla-sov in da more za tem uniče-njem slediti le komunizem in ničesar drugega. Socialni de-mokrati so bili mnenja, da so oni preveč močni in med na-rodum ukoreninjena nemška stranka, da bi jo mogli pretre-sti vetrovi povojne dobe. Pri-šlo pa je drugače. Socialna de-mokracija je zrušena, zavla-dal je tudi v Nemčiji fašizem.

Zmotili so se eni in drugi, krivda pada na obe strani. Najusodnejše pri celi stvari je pa to, da je druga največja drž-ava v Evropi vladana po fašiz-tmu in to predvsem po zaslugi takozvane nedosežne pameti, zapisane v teoretičnih naukih.

Sele te tri tragedije so rodile pozno spoznanje skupnih na-stopov na Češkem, v Belgiji, ustvaritev Ljudske fronte na Francoskem in Španskem z vsem herojstvom španskih mi-licionarjev, ki branijo danes s puško v roki svoje uspehe. Ko-liko delavske krvi bi bilo pri-hranjene, da je socialna demokracija s svojo politiko znala pravčasno stopiti fašizmu na prste, kajti špansko tragedijo je rodil evropski fašizem. Ka-ko se bo končni boj dobojeval, še ne vemo. Bojimo se, da je spoznanje pametne politike ljudskih front in prevzemanja odgovornosti pred maso prepo-zno prišlo, da bi bilo v stanu rešiti evropski mir.

(Konec prihodnjič.)

Vojna v Etiopiji

Italija si Etiopije še ni osvoo-jila. V bojih z domačini mese-ca avgusta je padlo 216 ita-lijanskih vojakov, bodisi Aska-rov iz italijanskih kolonij in prvih Italijanov.

KVARNI UČINEK OBRAVNAVE IN EKSEKUCIJ V MOSKVI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

že dozdaj presenetljive uspe-sko in socialistično gibanje za delo tolpe zločincev. Ali ni nar-avnost blazno pomagati faši-zmu z izrekom sodišča v Mo-skvi, ki pravi: "Da, možje, ki so pod Leninovim vodstvom or-ganizirali oktobersko revolucijo, ki so se zmagovito borili v civilni vojni in ustanovili so-vjetsko državo, so tolpa krimi-naleev!"

Nihče ne more ceniti velikih uspehov sovjetske Unije, hitre industrializacije in kolektiviz-acije gospodarstva pod Stali-novo direktivo bolj kot jih ce-nim jaz. Bil sem prepričan in sem danes prepričan, da je bo-dočnost socializma po vsem svetu odvisna od uspehov so-cialističnega ekonomskega raz-voja v sovjetski Uniji, kjer ima

he. Prav radi tega se tudi za-vedam, da se morajo delavci vsega sveta zbirati okrog so-vjetske Unije, da jo morajo braniti z vsemi svojimi močmi proti komur koli, ki bi jo napad-el, in da se morajo v boju pro-ti njenim sovražnikom družiti v enotni fronti. Jaz verujem, da je ta zavest — hvala poseb-no delavstvu v Franciji in Špa-niji — že daleč prodira v tem pravcu. Prav zato pa moram z grozo ugotoviti, kako zelo je nas ta nesrečna obravnava in te usmrtitve potisnala na tej poti daleč nazaj. To, kar se je v Moskvi zgodilo, je več kakor napaka in več kot zločin; to je strašna nesreča za socializem vsega sveta brez razlike strank in smeri.

A. SERAFIMOVIČ: ŽELEZNA REKA

ROMAN IZ CIVILNE VOJNE V SOVJETSKI RUSIJI

Prevel iz ručine za "Proletarca" ANGELO CERKVENIK

(Nadaljevanje.)

V njegovi duši se je dvignil mogočen val, val moči, podoben valu, podoben tistemu valu, ki je polnil vso njegovo notranjost, ko je stremel po častniškem činu.

Toda danes je ta val drugačen! Rešil jih bo, rešil bo vse te ljudi, ki v pričakovanju pokore tako pohlevno pred njim ležijo, pejal jih bo v svobodo! Pač, zdaj so pohlevni... Če bi se pa drznil reči jim: Fantje, vrnite se h Kozakom, k častnikom! bi ga nasadili na bajonete.

Zopet je nad ležečimi zarožljajl Kožušov zarjaveli glas:

"Oblecite se!"
Vsi so dvignili ter se začeli oblačiti v poskrobljene srajce, jopice, ženske nočne jope, dolgi rdečarmejce je zopet zlezal v svoj frak in v šest parov hlač.

Kožuh je vojakoma, ki sta bila pripeljala sveženj šib, dal znamenje, naj šibe zopet odpeljeta. Vojaka sta vsa vesela pobrala šibe, jih vrgla na voz ter zapeljala voz mimo vojaških vrst. Vojaki so vsi veseli metali na voz platno, katun in druge naropane stvari.

XXIX.

V črnem, zametastem oceanu se rdečkasto leskečejo stražni ognji, ki osvetljujejo konjske glave, človeške obraze in postave, ki so videti ploščate, kakor da so izrezane iz lepne. Vsa noč je napojena z glasnim krikom, klicanjem, smehom. Tu pa tam se oglašijo pesmi ter zopet zamrejo. Tu zabrenka nekdo na balalajko, tam raztegne nekdo harmoniko... Daleč naokrog gorijo stražni ognji. Dolga vrsta jih je. Kakor ognjen venec...

Noč je prenapolnjena z nečim drugim, z nečim, na kar nihče rad ne misli.

Nad mestom leži sinji, električni sij.

Plameni se poigravajo po človeških obrazih. Med njimi srečaš tudi znanca. Hej, mati! Mati Gorpinka! Oče leži na ovčji koži in molči. Vojaki z rdečkastimi osvetljenimi obrazi sedijo okrog ognjev — vsi so iz iste vasi. Poljski kotli visijo nad ognji, v kotlih pa je nekaj, kar ni mnogo boljše nego čista voda.

Stara Gorpinka meni:

"Sveta Marija pomagavka! Kaj bo iz vsega tega? Se vedno nimamo nič hrane. Človek mora prav zares crkniti. Kakšna oblast pa je to, ki ti ne more dati nič v usta? Oblast, pa takšna! Pa Anka... Izginila je... in stari molči!"

Vzdolž ceste se razteže dolga, neenakomerna veriga ognjev.

Za nekim ognjem leži vojak, ki ga ni videti. Vojak leži vznak in ima pod glavo navzkriž podložene roke. Tako leži in gleda v modro nebo, pa ne vidi zvezd. Potr je. Brčkone ga tare misel na osladen duh razkrajajočih se trupel ali hrepenenje po domovini in domačiji. V njegove misli se vplete njegov tihi, mehki, zamišljen glas:

"Vze-e-e-mi si svojo ženo..."

Voda v kotlu vre.

Stara Gorpinka mrmra:

"Jezus, Jezus, kam bomo prišli? Takšnale prazna voda človeku samo trebuh napihuje! Naj le vre, kolikor hoče!"

"Poglej!" zine neki vojak in dvigne rdeče osvetljeno nogo ter pokaže popolnoma nov angleški škorenj in hlačnico novih jahalnih hlač.

Pri sosednem ognju je veselo zacvčila harmonika. Dolga vrsta tabornih ognjev je bakljala...

"Pa Anka! Kratko in malo izginila! Vražja deklina! Da bi jo vsaj stresel za grivo! Kaj, vruga, molčiš kakor kakšna klada!"

"... Vrni mi mojo pipico!"

Stari se je obrnil, se je naslonil z brado na roko ter se zagledal v ogenj.

Nekdo je igral na harmoniko poskočne pesmi. V poltemi, poskropljeni z iskrami odsevajajočih plamenov, so se vojaki smejali, pogovarjali, tiho popevali.

"In vsi so bili ljudje, in vsak je imel svojo mater..."

Nekdo je to rekel z mladostnim glasom, ne da bi se bil h komu obrnil. Takoj je vse objel molk, ki se je vlegel na vso okolico ter

pogasil akorde harmonike in smeh. Vsi so zdajci začutili ostri duh razkrajajočih se trupel, ki ga je veter prinašal z gorskih pobočij. Tam jih je ležalo mnogo, mnogo.

Neki starejši vojak se je dvignil. Pogledati je hotel, kdo je bil to izrekel. Pljunil je v ogenj, da je zacvrčalo. Brčkone bi bil molk še dolgo gospodoval, a zdajci so zadoneli kriki, glasovi, kletve.

"Kaj pa je?"

"Kaj se je zgodilo?"

Vsi so se obrnili v isto smer. Od tam, iz teme je prihajalo.

"Ali boš šel ali ne, nepridiprav!"

V osvetljeni krog je stopila vojaška skupina. Iz teme je pokuka! rdeče ozarjen obraz, pa roke in končno bajonet! Sredi skupine je stal vitek, tesno opasan mlad Gruzinec, ki je bil skoraj še deček; na ramenih so se mu bleščale zlate epulete. Pogled na zlate epulete je vse navzoče naravnost osupnilo.

Gruzinec je gledal okrog sebe s svojimi velikimi, deklisko lepimi in zapeljivimi očmi kakor preganjana srna. Na dolgih vejicah so se mu nalik rdečim solzam bleščale drobne kapljice krvi. Videti je bilo, da bo vsak trenutek maledujoče kriknil: Mati! pa ni nič znil, marveč je molčal in preplašeno zrl naokrog...

Neki vojak, ki je bil še vedno razburjen, je pripovedoval:

"Čepel je pod nekim grmom. Zgodilo pa se je takole: Hotel sem iti na stran ter sem se umaknil med grmovje. Naši ljudje so vpili za menoj: Glej, da ne boš tukaj zasmradil!... Pojdi malce dlje! Tedaj sem res stopil še dlje za tisti grm ter sem opazil nekaj črnkaste. Najprej sem mislil, da je kamen, pa je bil ta fante. Nato sem ga usekal s puškinim kopitom po butici!"

"Pobodite ga, pasjeverca!" se je zaletel proti njemu neki majhen vojak, ki je imel na puški nasajen bajonet.

"Čakaj! Stoj!" so se oglašili posamezniki.

"Najprej moramo sporočiti poveljniku!"

Gruzinec je začel maledovati:

"Bil sem vpoklican... mobilizacija... Nisem se mogel braniti... prisilili so me... Mater imam..."

Na vejicah so se mu nabrale nove rdeče kapljice, ki so mu curljale iz ran nad čelom. Vojaki so stali okrog, so se naslanjali na puškine cevi in so mrko gledali ujetnika.

Vojak, ki je prepeval in doslej nepremično ležal na drugi strani ognja ter zrl v plamen, je malomarno dejal:

"Skoraj še otroče! Komaj kakšnih šest-najst let..."

Tedaj so se oglašili razsrjeni glasovi:

"Vražja gospoda! Kaj, vruga, se mešate v naše zadeve?! Mi se bojujemo proti kademtom, vam Gruzincem pa nismo nič napravili. Borimo se s Kozaki na življenje in smrt. Kakšen vrag vas moti, da vtikujete svoj nos v naše stvari? Kdor vtakne svoj nos v vratno razpoko, zgubi z nosom vred še glavo!"

Vseopovsod so se oglašili razjarjeni, divji glasovi. Prišli so tudi vojaki, ki so čepeli okrog drugih ognjev.

"Kdo pa je tale fante?"

"Smrkavec! Odzadaj se platno prodaja.

"Crkne naj!"

Neki vojak je grdo zaklel ter začel snemati kotel znad ognja. K skupini je stopil poveljnik, je bežno pogledal ujetnika, se je obrnil in tiho dejal, tako tiho, da ga Gruzinec ni mogel slišati:

"Pojdi, gremo!" sta mu velela dva vojaka malce pretirano ostro, sta vrgla puški čez ramena in se obrnila.

"Kam me peljeta?"

Vsi trije so odkorakali. Iz teme se je zaslislal navidez strog glas:

"K štabu, k zaslišanju. Tam boš spal."

Kakšno minuto pozneje je zadonel strel. Odmev se je valil čez gore, udarjajoč ob skalnata pobočja, dokler ni nekje daleč zamrl. Noč je bila še vedno preprežena s timim bobnenjem. Vojaka sta se vrnila. Vsedla sta se k ognju. Nikogar nista pogledala. Ne ene besede nista znila. Noč je bila prepojena s strahotnim vtiskom poslednjega strela.

(Dalej prihodnjič.)

PO DOLGOTRAJNI SUŠI POVODNJI

Vse poletje je manjkalo dežja. Na jesen, ko ga ni povodnji in povzročile občutno ikodo. Ta slika je iz bilo treba, pa ga je padlo ponekod toliko, da so nastale mesta Sealbright, N. J.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbira Chas. Pogorelec

Hermine, Pa. — Anton Zornik je spet poslal 15 naročnin za Proletarca in še en oglas za Am. družinski koledar. Pravi, da je skušal nabrati tudi kaj za kampanjski sklad JSZ, toda mnogi so mu prispevke odklonili z izgovorom, "da bi dali če bi kolektal za Rooseveltovo kampanjo, ne pa za socialiste, ker niso še ničesar naredili in nimajo kaj pokazati." Kako modra filozofija to! Pa tudi reyna obenem in bi jo človek ne pričakoval od razumnih ljudi. Ravno taki filozofi so največ krivi, da socialisti "nimajo kaj pokazati", ker so coklja vsakega resničnega delavskega napredka. Brez dvoma se ti "studirani filozofi" niso še nikdar vprašali: kaj so socialisti, kaj zahtevajo in kaj je njih program. Njim zadostuje, da agitatorju zabrusijo, da nima kaj pokazati, pa mirna Bosna. Za obrambo Španske republike in njenih junaških boriteljev je na apel pennsylvanske soc. stranke nabral \$8.10.

Detroit, Mich. Peter Benedict je poslal 10 oglasov za Am. družinski koledar v skupni vsoti \$186.00. V pismu pravi: Uspeh z oglasi je bil še precej zadovoljiv in skoraj gotovo bo letos največ glasov iz Detroita odkar obstoja naš koledar. V mislih je brez dvoma imel tudi s. Johna Zornika, ki tudi nabira oglase za koledar. No, fantje v Clevelandu, Milwaukeeju, West Allisu, zap. Pennsylvaniji in drugod, to je že doberš poziv na tekmo pri tem delu. Se boste odzvali?

San Francisco, Calif. Andrew Lekšan je poslal 2 naročnini.

Sheboygan, Wis. Frank Stih se je to pot zgledal z eno novo naročnino. Ker se bolj redko oglašuje zadnje čase, sodimo, da je tudi on na delu z nabiranjem oglasov za koledar.

Detroit, Mich. Joseph Koršič je spet poslal 2 naročnini in \$3.25 v kampanjski sklad JSZ. Jože je vedno na delu kadar se gre za dobro delavsko stvar.

Roundup, Mont. Iz te daljne gorate dežele se je zgledal naš stari znanec Ma Polšak z eno naročnino.

Newburgh, O. Frank Hribar je poslal 2 naročnini. V pismu omenja poteškoče pri klubu št. 28, poradi nekaterih članov, katerim je več za zdražbarijo kot pa za stvarno delo pri klubu. Pravi, da je to dobra šola za klub, da se v bodoče pazi pred sprejemanjem takih elementov.

Bridgeport, O. Joseph Snoy je bil kljub svoji bolezni, ki ga že dolgo muči zelo priden zadnje čase. Poslal je 14 in pol naročnin, 8 oglasov za Družinski koledar in \$1 v kampanjski sklad JSZ, ki ga je prispevalo društvo št. 13 SNPJ. Jožetu gre vse priznanje za njegovo neumorno delo v prid naših publikacij in soc. pokreta v obče. Želimo mu skorajšnjega in popolnega okrevanja.

Rock Springs, Wyo. John Jereb, naš agilni agitator je spet poslal eno naročnino.

Diamondville, Wyo. Anton Tratnik je poslal 2 oglasa za Družinski koledar. Pravi, da jih bo skušal dobiti še nekaj.

No. Chicago, Ill. Frances Zakovšek je poslala 14 naročnin in 7 oglasov za koledar.

Point Marion, Pa. Iz tega mesta je poslal Tony Zupanič 2 naročnini.

Girard, O. John Tancek je poslal dve naročnini in pravi, da v kratkem obišče še ostale, ki imajo potečeno naročnino. Poskusil bo tudi z agitacijo za oglase v naš koledar.

Milwaukee, Wis. Leonard Alpner je poslal 4 naročnine; pravi, da bo tudi glede oglasov za koledar storil kolikor se bo največ dalo.

Chicago, Ill. Tu so dobili: Frank Benchina 3, Chas. Pogorelec 3, John Rak 1 in Frank Zaitz 4 naročnine.

West Newton, Pa. Naš stari znanec Joseph Zorko je poslal 4 naročnine in 50c v tiskovni fond lista.

Sharon, Pa. Jože Cvelbar je poslal 4 naročnine, pravi, da jih v kratkem pošlje spet nekaj, ko obišče še ostale naročnike, ki imajo potečeno naročnino.

Canonsburg, Pa. Marko Tekavec je poslal 2 naročnini in pravi, da se v kratkem spet oglašaj.

Detroit, Mich. John Zornik je zadnji teden poslal 11 naročnin. Zdej je zelo zaposlen tudi z agitacijo za oglase v koledar. Tam bodo imeli 11. oktobra shod in večerinko, na katerem bo govoril urednik Proletarca Frank Zaitz.

Cleveland, O. Louis Zorko je poslal eno novo naročnino. "Večni popotnik" Tone Jankovič pa jih je poslal 22. Pravi, da je zdaj zaposlen z agitacijo za oglase v koledarju. Tonetu priporočam, da prečita, kaj pravijo detroitčanje glede koledarskih oglasov. Upam, da ne bodo naši clevelandski sodruzi zaostajali za detroitškimi, kajti polje za to delo imajo mnogo večje kot pa je v Detroitu.

Yukon, Pa. Rudolph Fradel je poslal eno naročnino in pravi, da se v kratkem spet oglašaj.

Parkhill, Pa. Frank Podboy je poslal 16 oglasov za koledar in pravi, da jih v kratkem pošlje še nekaj.

Lisbon, O. Jacob Bergant je poslal eno naročnino.

Hitler in Španija

Adolf Hitler računa, da pride Španija, če postane fašistična, pod njegov vpliv, ki si ga bo delil z Musolinijem in pa-pežem. Španski poslanik v Berlinu — pristaš kontrarevolucije, je odstopil in na njegovo mesto je vladal v Madridu imenovanovega Hitlerja ni sprejel, češ, naj Španija rajše počaka izida civilne vojne in šele potem odloči, kdo jo bo zastopal v Berlinu.

Poročajte v "Proletarca" o vsem, kar bi zanimalo čitatelje tudi v drugih naselbinah.

Nekaj pregleda o finan- cah in delu kluba št. 1 J. S. Z.

Chicago, Ill. — Klub št. 1 je s svojimi odseki imel v prvi polovici tega leta štiri velike prireditve in nekaj manjših zabav. Skupni dohodki skozi prvih šest mesecev tega leta so znašali \$1,693.32, prenos z decembrom pa \$572.61, skupaj \$2,265.93.

Stroški so znašali \$2,153.29, torej precej več nego dohodki. JSZ smo izplačali za članske znamke in drugo \$187.94, predurjem za dvorano \$65.50, dvorana za seje in vaje \$65, stroški s prireditvami \$1,157.09, za delnice Slov. del. centra \$215, posojilo Slov. del. centru \$100, za Majski Glas \$57.50, ostale vsote pa se nanašajo na razne manjše izdatke. Za nabavo posode v SDC je klub prispeval \$87.89. To je prebitek prireditve, ki so jo imele v ta namen članice kluba.

Glavni dohodek so prireditve, namreč \$1,435.46.

V blagajni je bilo zadnjega dne v juniju gotovine \$112.64. Meseca avgusta je imel klub št. 1 \$254.61 dohodkov in \$111.88 stroškov.

O prireditvah, ki jih ima klub in njegovi odseki v načrtu za to sezono, je poročano v drugih dopisih.

Članov je imel klub 30. junija 102.

Collinwood, O. Klub št. 49 JSZ \$5; John Rome \$3.15; po 50c: John M. Steblay in Frank Barbič; po 25c: Anton Skapin, Andy Božič, Andy Gorjanec in Anna Barbič, skupaj \$10.15. (Nabral Frank Barbič.)

East Pittsburgh, Pa. Društvo št. 239 SSPZ \$1; po 25c: Louis Karish, Anton Rednak, John Zerjav, John Baraga, Frank Samsa, Andrej Slabe, Rudolph Čeligoj in Max Čopić, skupaj \$3.00. (Nabral Louis Karish.)

Cleveland, O. Društvo Carniola Tent of Maccabees \$3; po \$2: Felix Strumbelj, Mildred Kres, John Zaletel in Frances Selan; po \$1: Urška Molly, Joseph Jauh, Frank Kerner, Jerry Stojkovič, Fr. Brezkar, Fr. Mikša, Josephine Petrich in Joseph Babnik; po 50c: Luka Slejko, Jos. Drobnič, Fr. Znidarsich, Louis Hrovat in Peter Valentič; po 25c: Jos. Kodrič, Vic. Kline, Ant. Smith, Fr. Meserko, Lud. Medvešek in Fr. Kovčič, skupaj \$23.00, na JSZ poslano polovico \$11.50, polovica pridržana za lokalno kampanjo. (Nabral Felix Strumbelj.)

Chicago, Ill. Društvo št. 102 SNPJ \$2; po 50c: Frank in Minka Alešič; po 25c: Mary Church, Agnes Jurečič, Antonia Urbanz, Anna Pichman in rances Vrecheck; Louise Harmond 20c; Jennie Ivansek 10c, skupaj \$4.55. (Poslala Minka Alešič.)

Waukegan, Ill. Anthony Pierce \$1.00.

Lorain, O. Mildred Slajnar \$1.00.

Little Falls, N. Y. Frank Petavs \$1.00.

Salem, O. Društvo št. 476 SNPJ \$2.00.

Cleveland, O. Joseph Durn 55c; po 25c: L. Kafferle in August Zurec; po 10c: John Gorjup in Louis Samsa, skupaj \$1.25. (Nabral Joseph Durn.)

Skupaj v tem izkazu \$88.40, prejšnji izkaz \$407.15, skupaj 495.55.

VI. IZKAZ
Yukon, Pa. Po 30c: John Dermota in Anton Zornik (Hermine); po 25c: Joe Marvic, Frank Brinovec, Henry Bobnar, Anton Kverk, John Kaus, Andy Jelouchan, John Kravanja, Ant. Marinčič in Joseph Kranc;

STATEMENT OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, CIRCULATION, ETC., REQUIRED BY THE ACT OF CONGRESS OF AUGUST 24, 1912.

of Proletarac, published weekly at Chicago, Ill., October 1st, 1936.

State of Illinois, County of Cook, ss.
Before me, a notary public, in and for the state and county aforesaid, personally appeared Chas. Pogorelec, who, having been duly sworn according to law, deposes and says that he is the business manager of the Proletarac and that the following is to the best of his knowledge and belief a true statement of the ownership, management, etc., of the aforesaid publication for the date shown in the above caption required by the Act of August 24, 1912, embodied in section 411, Postal Laws and Regulations, printed on the reverse of this form, to-wit:

1. That the names and addresses of the publisher, editor, managing editor and business managers are: Publisher: Jugoslav Workmen's Publishing Company Inc., 2301 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.; editor Frank Zaitz, 2700 S. Keeler Ave.; managing editor, Frank Zaitz, 2700 S. Keeler Ave.; business manager, Chas. Pogorelec, 2243 S. Central Park Ave.

2. That the owners are: Jugoslav Workmen's Publ. Co., Inc., 2301 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill., Slovene Section, Jugoslav Federation S. P., 2301 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill., Frank Aleš, 2124 S. Pulaski Road, Philip Godina, 3211 S. Pulaski Road, Joseph Owen, Clarendon Hills, Ill., Fred A. Vider, 2606 So. Avers Ave., Frank Zaitz, 2700 So. Keeler Ave. Executive Committee, Chas. Pogorelec, 2243 S. Central Park Ave., Executive Secretary.

3. That the known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 per cent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities are: None.

4. That the two paragraphs next above, giving the names of the owners, stockholders, and security holders, if any, contain not only the list of stockholders and security holders as they appear upon the books of the company, but also, in cases where the stockholder or security holder appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation the name of the person or corporation for whom such trustee is acting, is given; also that the said two paragraphs contain statements embracing affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of a bona fide owner; and this affiant has no reason to believe that any other person, association or corporation has any interest, direct or indirect, in the stock, bonds, or other securities than as so stated by him.

CHAS. POGORELEC, Business Manager.
Sworn to and subscribed before me this 24th day of September 1936. Joseph Steblay, Notary Public. (My commission expires June 30, 1938.)

OGLAŠAJTE

PROLETARCU

STROKOVNE IN INDUSTRIALNE UNIJE V ZED. DRŽAVAH

Piše ANTON GARDEN

Ameriško unijsko gibanje je drugo najstarejše na svetu. Na prvem mestu je delavsko gibanje na Angliškem, ker je tam pač tekla zibel kapitalizmu. Organiziranje ameriškega delavstva v strokovnih unijah opazimo pred več ko sto leti, kmalu po pričetku prošlega stoletja. Seveda so bili to le rokodelci, ker so je tovarniška industrija pričela pozneje. Prve unije seveda niso imele nobene stabilnosti radi raznih faktorjev, v katere se pa tukaj ne morem spuščati. Sploh ni bilo prave stabilnosti v ameriškem unijskem gibanju, dokler ni bila organizirana Ameriška delavska federacija pred 55 leti.

Dolga desetletja so se unije ustanovljale in izginjale, se zopet pojavile in izpuhtele. Razlog temu so bile deloma ekonomske razmere in deloma sodnijske persekucije. Več desetletij so sodišča smatrala vse strokovne organizacije za ilegalne; nepostavne so bile tudi stavke in vsaka mezdna gibanja. Repek te kapitalistične "demokracije" lahko vidimo še v današnjih dneh. Seveda je šlo delavsko gibanje skozi enake kapitalistične prohibicije v vseh deželah. Anglija je na primer smatrala prve delavske agitatorje za hudodelce in je prve unioniste poslala pred 150 leti na nek otok za največje zločince tisoče milj od domovine.

Kljub temu, da je ameriško unijsko gibanje drugo najstarejše na svetu in dežela z največjim industrijskim proletariatom, je ameriško delavstvo razmeroma slabo organizirano. V najboljšem slučaju spada v unije komaj 15% ameriških delavcev. V vseh drugih zapadnih kapitalističnih državah je ta odstotek precej večji. Izjema so seveda fašistične države, predvsem Nemčija, Avstrija in Italija, kjer je bilo delavsko gibanje s silo zatrto. V vseh teh državah je bilo tudi strokovno gibanje močno.

Vzrok za to šibkost ameriškega delavskega gibanja je iskati v posebnih razmerah dežele. Te ovire lahko označimo pod sledečimi točkami:

1. **Naseljevanje.** Skozi dolga desetletja naseljevanja so poplavljal ameriške industrije delavci iz vseh delov sveta, ki niso imeli večinoma nobenega pojma o delavski organizaciji, niti najmanjše sledi o razredni zavesti. Bili so surov in izborni material za izkoriščanje in prav nič dostopni do organizacije. Kot taki so bili tudi dober

material za razbijanje stavk. Zgodovina tudi pove, da so se jih ameriški kapitalisti v ta namen tudi generozno posluževali. Bili so tudi dober material, katerega so brezvestni in koruptni delavski voditelji lahko v kritičnem momentu stavke pustili na cedilu, kar se ni zgodilo malokrat. Tega problema, naseljevanja, ki je delal na splošno mnogo preglavice unijam, seveda ni več.

2. **"Delavska aristokracija".** Ameriške unije so bile od vsega pričetka in so večinoma še tudi danes strokovne. Delavce so organizirale po strokah, ne po tovarnah ali industrijah — v to dobo stopamo razen nekaj izjem še zdaj, o čemur več pozneje. Ta unijska forma je prikladna le v industrijah, kjer je pretežno večina delavcev strokovno izurjena, na primer gradbena in tiskarska. Danes je seveda malo takih industrij. Posebnost ogromne večine industrij je danes masna produkcija. Posebnost masne produkcije je to, da potrebuje bolj in bolj le navadne in napol izučene delavce. V teh industrijah so kvalificirani delavci v veliki manjšini. Moderni tovarna ima navadno le nekaj mehanikov, delovodij (teh je več) in tehnične na vrhu.

Masna produkcija seveda ne datira od včeraj, marveč se je pričela razvijati že pred približno 50 leti, ko je ameriški inženir Taylor iznašel nov produkcijski sistem delitve dela. Toda za organiziranje delavcev v teh industrijah se ni do zadnjega časa v Ameriki zanimal niko. Poklicne unije so se zanimale le za svoje takorekoč osebne interese. Njih karakteristika je sebičnost ali "bizniški unionizem", ki se ne briga za nobeno drugo stvar kakor za zvišanje plač, skrajšanje delovnika in izboljšanje delovnih pogojev za organizirane delavce. Za veliko neorganizirano delavsko maso se te unije ne zanimajo in so pripravljene naviti plačo tudi na račun ostalega delavstva.

In ker so te unije ves čas dominirale Ameriško delavsko federacijo kakor jo dominirajo tudi danes, se slednja tudi ni zanimala za organiziranje neorganiziranih razen v platoničnih govorih njenih voditeljev. Vsaj ukvarjala se ni še do danes s fiktivnim organiziranjem delavcev v masnih industrijah. Dolgo vrsto let, skoraj vsa leta Gompersovega vodstva, je bila AFL tudi proti vsaki delavski zakonodaji, ker je to smatrala za oviro strokovnim unijam. Gompersova anarho-sindikalistično-kapitali-

stična teorija je bila, da si mora delavstvo samo pomagati, ne pa se zanašati na vlado.

3. **"Openiaparstvo".** Tretji faktor, ki je odgovoren za relativno šibkost ameriškega delavskega gibanja je silna opozicija delodajalcev proti unionizmu. Ni je dežele na svetu, kjer bi se podjetniki bolj srdito borili proti unionizmu kakor v Ameriki. Dolga desetletja so jim pri tem izborni služila sodišča, ki so izprvega strokovne unije in stavke postavljala izven zakona, pozneje, ko je bilo to stališče ovrženo po persistranju delavstva samega, pa so iznašli bolj refinirano orodje: sodnijske prepovedi ali injunkcije tudi proti delavstvu. Zadnja leta je kongres to izrabljanje sodišč omejil, kakor tudi nekatere države.

Poleg sodišč in policije so ameriški kapitalisti iznašli tudi druga sredstva proti unionizmu: črno listo, razbijanje unij s privatnimi gardisti in vohuni, za katere porabijo na leto okrog 80 milijonov dolarjev. Ko človek premišlja o vsem tem, se sploh ne more načuditi šibkosti, še manj pa omalovaževati jeklenosti ameriškega delavskega gibanja. Ameriško delavstvo se mora pač boriti za pravico do organiziranja in proti kapitalističnemu trinoštvu kakor se ne bori delavstvo v nobeni drugi deželi.

4. **Politična akcija.** Lastnost ameriškega strokovnega unionizma je tudi dosledno zavračanje neodvisne politične akcije, s katero ideologija ga je v veliki meri prežela Gompers. Njegov glavni argument je bil, da bi s političnim udejstvom delavstvo cepilo svoje moči in s tem oslabilo unije. On je šel skozi čudno metamorfozo: V mladih letih je več ali manj simpatiziral s socialističnimi nazori in mu socialistična literatura ni bila tuja. Pozneje, ko je postal organizator in vodja Ameriške delavske federacije, je načelno odklanjal vsako politično akcijo delavstva in vsako deminarialno zakonodajo. V poznejših letih se je s politiko toliko "sprijaznil", da je pričel propagirati politiko "nagradenja prijateljev in kaznovanja sovražnikov," ker je pač sprevidel, da tudi vlada narekuje delavsko srečo ali nesrečo. Toda do svoje smrti je pobijal neodvisno politično akcijo delavstva.

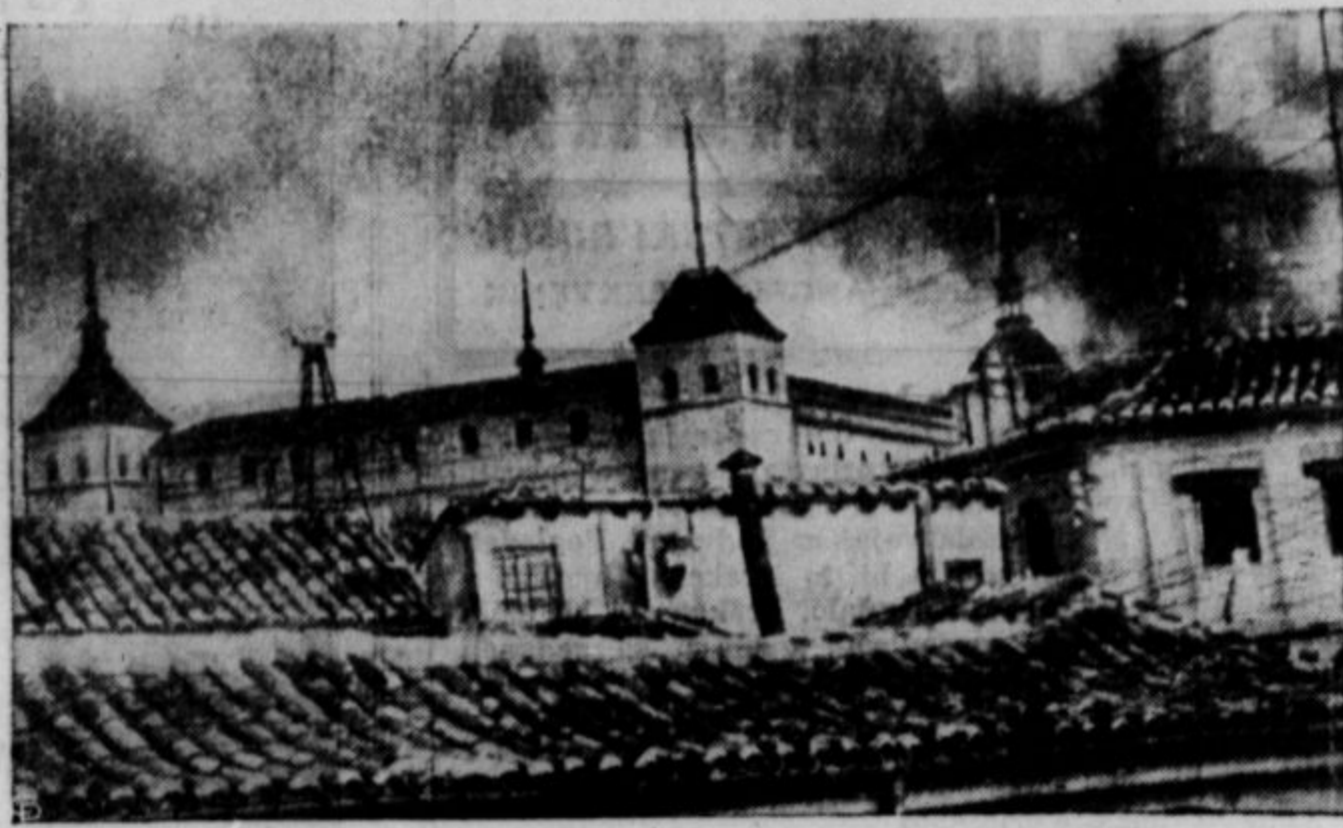
Njegovim "praktičnim" pomočnikom v državnih delavskih federacijah, centralnih in drugih unijah je bila taka politika seveda všeč, ker so se lahko udejstvovali v demokratiški ali republikanski politiki tudi iz osebnih koristi in ambicij.

Počasi se je Ameriška delavska federacija sprijaznila tudi z delavsko zakonodajo, toda s potrebo neodvisne delavske politične akcije se na splošno ni še do danes. V drugih deželah, kjer je delavstvo močneje organizirano, je kmalu v začetku svojega gibanja uvidelo umestnost in potrebo lastne politične akcije. V Nemčiji, v Avstriji in nekaterih drugih državah vidimo na primer, da se je delavstvo prej zateklo k politiki kakor k strokovni organizaciji. V obeh teh državah so bili na primer socialdemokratske organizatorji delavskih unij in ne obratno, to je unionisti in organizatorji delavske stranke. Slednje se je zgodilo v Angliji in kot kaže se bo zgodilo tudi v tej deželi.

Ako bi se bilo ameriško delavstvo takoj po stabiliziranju unijskega gibanja, kar se je zgodilo šele z organiziranjem Ameriške delavske federacije, oprjelo neodvisne politične akcije, bi bila njegova zgodovina najbrže precej drugačna. Bila bi sigurno manj krvava in tudi delavsko gibanje bolj zakokroženo in močnejše. Ampak to je le ugibanje.

(Konec prihodnjič)

TRDNJAVA, KI DAJE SNOV ZA ROMANE

Velika vojaška akademija Alcazar v Toledu na Špankem bo v zgodovini sedanje civilne vojne v Španiji poglavje zase. Alcazar je starodaven grad, ki so ga zgradili tako močno, da je njegovo zidovje bilo v stanju kljubovati najmodernejšim topovom in drugim eksplozivnim sredstvom. Kleti gradu Alcazar so se v tej vojni izkazale za skoro nepremagljive. Drugo, kar svet občuduje, je, da je v tem gradu vzdrževalo nad osem

tednov nad 1500 vojakov fašistične armade, njihovih žen, otrok ter talcev. Vlade čete so grad z vrha skoro vsega zrušile, ampak kleti pod gradom niso mogle uspešno podminirati. Alcazar je oblegalo skozi vse te tedne okrog pet tisoč mož lojalne španske armade, ki pa so se prošle nedelje morali umakniti premoči fašistične armade, ki je zasedla Toledo in osvobodila rebele v Alcazarju, kolikor je bilo še živih.

Shod in večerinka v Detroitu

Detroit, Mich. — Mislite, da v Detroitu spimo? Kaj še! Je pa fakt, po hrvatsko menda "fakat", da ne umiramo, ampak da živimo in rastemo.

To bomo dokazali tudi na naši večerinki in shodu v nedeljo 11. oktobra. Naš slovenski govornik bo poleg drugih Fr. Zaitz, urednik Proletarca. Po končanem govorniškem sporodu pa bomo imeli večerinko.

Zanašamo se, da se te prireditve udeležijo vsi, ki so zavedni delavci in to v korist kluba in delavskega gibanja v splošnem.

Kritiki se o novoizšli Adamičevi povesti pohvalno izražajo

Louis Adamič je s svojo novo knjigo "Cradle of Life" (Zibel življenja) dosegel nov triumf v pisateljevanju. Kritiki se o nji izražajo veliko bolj pohvalno kakor o njegovi prvi povesti "Grandsons". V oce-

LOUIS ADAMIČ

njevanju tega dela priznavajo Adamiču talent tudi kritiki v liberalnih revijah, ki navadno res kritizirajo s stališča pazne, stroge kritike.

Povest "Zibel življenja" bo jugoslovansko publiko še posebno zanimala, ker se godi na Hrvatskem, in ker je v nji zapletena dinastija, pod katero so živeli naši priseljenci.

Knjigo "Cradle of Life" in druge Adamičeve knjige ima v zalogi knjigarna Proletarca. Cene so iste, kakor v ameriških knjigarnah. Priporočite vsakemu, da naj si naroči knjigo "Cradle of Life" v naši knjigarni. (Cena je navedena v oglasu v tej številki.)

Svoboda govora na demokratskem jugu

Earl Browder je kandidat komunistične stranke za predsednika Zed. držav, ki je legalna. In v ustavi je določba, ki jamči svobodo govora. Človek bi mislil, da imajo to pravico vsaj predsedniški kandidati. Ko pa je prišel v Atlanto, Ga., da bi govoril, ga je na postaji čakala policija in mu sporečila, da z njegovim govorom v glavnem mestu Georgije ne bo nič. "Naj kar lepo odide", so mu svetovali, kar je Browder storil. Georgija je pod oblastjo demokratske stranke. Njen predsedniški kandidat je Roosevelt, isti Roosevelt, za katerega se navdušujejo tudi progresivci, unijski vodje in več ali manj tudi komunisti!

Zapisnik Konference klubov J. S. Z. in društev Prosvetne matice v Power Pointu, Ohio, dne 30. avgusta 1936

Power Point, O. — Zborovanje otvoril s Florijan Pišek točno ob 10. dop. Oznani, da Jos. Snoy, tajnik konferenčne organizacije, vsled zdravstvenih ozirov ni mogel priti.

Za predsednika zborovanja je izvoljen John Rebol, za zapisničarja Matt. Tušek in za konferenčnega tajnika namesto Jos. Snoja Nace Zlemberger.

Zapisnik prejšnje konference, ki se je vršila v Bellaire, O., čitan in sprejet kot predloženo.

Poročila zastopnikov. — Poročajo, za klub št. 9 s. Bergant; za št. 11 s. Rebol, ki pravi, da v njih kraju pridno nabirajo podpise na peticije. Do bili so jih že čez štiristo, ko se je vršila ta seja. S. Zaveršnik od št. 95 pravi, da pri njihovem klubu nimajo od prošle do te konference nikakih sprememb. Nace Zlemberger dodaja, da v njih naselbini ni polja, kjer bi mogli razviti agitacijo toliko, da bi mogli beležiti napredek. Naselbina je jako majhna.

Prosvetna matica. — Za št. 13, SNPJ, John Rebol; za št. 55 SNPJ, Anton Brelih; slednji omenja, da pričakuje v društvu več aktivnosti in več izobrazbe med mladino, ker so že prešli nekaj dobrega čtiva v angleščini in ga pričakuje še več. Stephen Chuck od druš. št. 358 SNPJ je dejal, da njihovo društvo podpira napredne akcije, je aktivno v federaciji in pomaga kjerkoli je mogoče koristiti napredku. Joseph Skoff za druš. št. 562 SNPJ pravi, da so aktivni kolikor morejo biti in prispevali so tudi v soc. kampanjski fond. Chas. Bogatay od društva št. 181 SSPZ ugotavlja, da je članstvo v Prosvetni matici in njenim delom zadovoljno in društvo jo podpira. Zastopani so bili tudi na enajstem rednem zboru JSZ in Prosvetne matice.

Vsa poročila sprejeta na znanje. Joseph Skoff poroča, da je bil namestnik delegata federacije na prošlem zboru in je o njem obširno poročal. Ker je bilo navzočih več drugih, ki so bili na prošlem zboru, je nanje Nace Zlemberger apeliral, da naj izrazijo o njemu svoje mnenje. Diskuzije o poteku zboru so se nato udeležili Matko, Terčelj, Tušek, Nagode in Zlemberger. Slednji pravi, da se bodo nesoglasja v pokretu s časoma vsa dobro pripravala. Predsednik Rebol poročala, da se naj skupno borimo proti kapitalizmu in klerikalizmu, ki sta naša glavna sovražnika. Dalje pravi, da je po njegovem mnenju pošten komunist vreden toliko kakor pošten socialist.

S. Jacob Ambrozich iz Pennsylvanije je poročal o konvenciji soc. stranke v njegovi državi. Njen izid ni bil tak kakor ga je pričakoval in želel. S. Pišek prečita zanimivo pi-

sno Jožeta Snoja, v katerem sporoča, kako žal mu je, da ne more biti med njimi. Navaja razne vzpodbudne nasvete in nam želi mnogo uspeha. "Bodimo združeni, siozni in tolerantni v teh resnih časih," svetuje s. Snoy.

Zlemberger priporoča, da se bi spomnili skladaj v podporo Proletarcu. Na predlog s. Zaveršnika se zbira prispevke, ki znašajo \$8.32.

Na predlog Zlembergerja sklenjeno, da naša konferenčna organizacija oglas v prihodnji letnik Am. druž. koledarja.

S. Skoff predlaga, da se da v podporo Proletarca \$2.50 iz konferenčne blagajne. Sprejeto. S. Zaveršnik predlaga, da se da iz blagajne enako vsoto v kampanjski fond. Sprejeto.

J. Rebol govori o članku, ki ga je napisal o pokojnem Jožetu Zavertniku Frank Kerže. Pravi, da Kerže trdi nerensico in Zavertnika po krivem napadu. Obsoja tak boj zato, ker se pok. Jože Zavertnik ne more več braniti. Po kratki razpravi s. Zlemberger predlaga, da naj v imenu Konference spišeta resolucijo Snoy in Rebol ter jo pošljeta v objavo raznim časopisom. Sprejeto.

Na konferenci je navzoč s. Tancek iz Girarda, ki pravi, da se je udeležil zato, da čuje poročila delegatov in da se boljše pouči o izidu XI. zbora JSZ.

S. Pišek priporoča, da bodimo previdni, ker bodo letošnje volitve bolj konfuzne kot še katere prej.

Volitve. Za podtajnika Konference je bil izvoljen s. Skoff, v ostalem pa je bil konferenčni odbor izvoljen ves prejšnji.

Prihodnja Konferenca se bo vršila v Bridgeportu. Čas določil klub št. 11 s sporazumom tajnika Konference.

S. Tancek vabi vse navzoče na piknik kluba št. 222 JSZ v Girard.

Nace Zlemberger apelira v imenu Snoja; da širimo naše publikacije in pridobivamo v klube nove člane. S. Brelih pravi, da je s. Snoy na tem polju že veliko delal in predlaga, da naj mu zborovalci pošljejo pozdrav z željo, da kmalu okrevajo. Sprejeto soglasno. Nato govori v agitacijske namene s. predsednik Rebol in zaključil zborovanje. Sodrugi in sodružice v Power Pointu sporoče, da so vsi zastopniki in

drugi zborovalci vabljeni, da ostanejo njih gosti in se zabavajo z njimi.

John Rebol, predsednik.
Matt Tušek, zapisničar.

Vabilo na shod JSZ v Detroitu

Detroit, Mich. — V namenu, da se čimbolj seznanimo s problemi, ki so v ospredju v tej dobi, sklicuje klub št. 114 s sodelovanjem angleškega odsedka in somišljenikov shod, ki se vrši v nedeljo 11. oktobra v lokalu S. N. D., 17153 John R. Glavni govornik bo Fr. Zaitz, urednik Proletarca in drugih publikacij JSZ ter predsednik gl. nadzornega odbora SNPJ.

Vsi ste vabljeni, da se udeležite tega shoda in agitirate zanj. — Anton Jurca.
(Ostali del dopisa bo objavljen prihodnjič.)

Tiskovni fond Proletarca

XIII. IZKAZ

Chicago, Ill. Klub št. 1 JSZ prebtek od zabave 13. septembra \$24.03; Jedert Groser \$2 in Joseph Omerza 50c, skupaj \$26.53.

Bridgeport, O. Konferenca št. 5 JSZ \$2.50.

Red Lodge, Mont. K. Erznönik \$1.00.

No. Chicago, Ill. Anton Mesec \$1.

West Newton, Pa. Joseph Zorko 50c.

Skupaj v tem izkazu \$31.53. Prejšnji izkaz \$37.36, skupaj \$428.89.

NAŠ PRECINKTNI "POLITIKANT" PRAVI:

Biti v majhni stranki je nemumnost. Jaz sem vedno tam, kjer je večina. Če je socialisti kdaj dobe, se jim bom pa takrat pridružil. Ampak letos smo je demokrati na konju, bajgali!

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK "PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanovljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Dr. John J. Zavertnik PHYSICIAN AND SURGEON

OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street 1:30—3:30; 6:30—9:30 Daily
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd. 4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel. Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

ZA LICNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

ETBIN KRISTAN POVABLJEN NA PRIREDITEV KLUBA ŠT. 1 J. S. Z.

Chicago, Ill. — Člani in članice kluba št. 1 JSZ so se zavzeli, da mora biti prireditev v nedeljo 25. oktobra v dvorani ČSPS na 1126 W. 18th St., uspeh, kakršnih smo še malo imeli. To bo zaeno naša glavna kampanjska prireditev. Udeleženci bodo uživali spored, ki ga ne bodo kmalu pozabili.

Glavni del sporeda bodo tvorile muzikalne in dramske točke. Prvič med Slovenci v Chicagu se bo dogodilo, da nastopi med nami sloviti zamorski baritonist John Green. Njegovega v dušo segajočega glasu ne boste nikdar pozabili. Ze samo nastop tega pevca je vreden, da pridete.

Spored otvori Joško Oven s kratkim nagovorom, potem pa nastopi soc. pevski zbor "Sava", ki zapoje tri pesmi.

Angleški govornik bo bodisi Norman Thomas, George A. Nelson, ali pa župan Hoan, ako bo mogoče enemu ali drugemu izmed teh treh priti one dni v Chicagu. Za glavnega slovenskega govornika pa je povabljen Etbín Kristan, član

kluba št. 1. Ko je bil zadnjič v Chicagu, je govoril v Slov. del. centru, S svojimi izvajanjji o sedanji politični situaciji je napravil na udeležence jako dober vtis in uverjeni smo, da bodo z njegovim govorom dne 25. oktobra, ako mu bo mogoče priti, vsi zadovoljni.

Naši Rdeči sokoliči (Red Falcons) nam vprizore kratko enodejanko in par drugih točk, Elsie Krek in Miss Plut pa nastopita v duetu s vojimi instrumenti. Čuli boste slovensko zborna deklamacijo, baritonista Greena, ki ga že omenjamo, spored pa zaključijo gostujoči češki pevski zbor.

Vstopnice so v predprodaji po 35c in pri blagajni 40c.

Na člane in članice apeliramo, da jih naj razpečajo kolikor največ mogoče, kajti bilo bi škoda, če bi vpričio takega sporeda ne imeli dvorane napolnjene.

Po končanem programu bo plesna zabava, na kateri bo igral slovenske in druge komade Schwabov orkester z north side. — Odbor.

ANGELO CERKVENIK:

"DVOJNIK"

ZGODBA VOJNEGA UJETNIKA

Nadaljevanje.)

Vicentini se je zasmel.
— Zdaj vam pa prav rad verjamem, da niste Leonardo Franceschini. Zdaj sem celo prepričan, da ste nekdo drugi. Dozdeva se mi celo, da ste mu v tem trenutku prav tako malo podobni. V obeh nimate tistega ognja, ki je vzplapolal v Leonovih očeh vseskrat, ko se je ime Italije, čeprav le mimogrede, omenilo. Vi pa... vi se tresete pred povratkom.

Ranjence je mrko odgovoril:
— Vsakdo, ki ima možgane, vsakdo, ki ume misliti, se mora že ob sami pomisli na vse tiste nečloveške strahote tresti. Zaprl je oči.

Vicentini je stopil iz kaverne. Na desno stran potoka Ase so padale granate. Po cesti mimo obvezalca so korakale utrjene, malone do onemoglosti izčrpane čete. Nemo so korakali, uporno so zrlj v tla. Za granate se je komaj kdo znebil. Večina granat in šrapnelov je eksplodirala na drugi strani, v rebri nad Aso. Od dreves je letelo listje, včasih kar veje. Na vrhu, nad Aso so stala obeljena debela nekaj zelenih smrek in jelk. Kakor da so od žalosti onemela...

Nenadno je padla granata na sredo ceste. Naravnost v vojaško kolono. Pet mrtvih, deset teže in večje število laže ranjenih! Večina je šla mimo topa, brezupno vdana v usodo, kakor da se ni zgodilo nič strašnega. Kakor da je nevidna sila stopila na procesijo brezpomembnih mravljincev. Le redki so se ustavili ter mrko gledali strahotno razdejjanje. Konji so plašno begali. Komaj, komaj so jih ukrotili. Oslj so bili mirnejši. Stisnili so se ob zid kaverne. Zaman so jih skušali spraviti dalje. Tresli so se po vsem životu ter uporno vztrajali v zaklonu. Niti prigovarjanje, niti udarci — prav nič ni pomagalo.

— Ne pretepajte jih! se je razhudil Vicentini.
— Ko pa nočejo iti naprej!
— Ali ne vidite, da so oslji?
Saj nimate opravka z ljudmi!
— Prav imate, gospod doktor, je zamrmral mlad praporček, oslji so pač oslji in bodo na vse večne čase ostali samo oslji! Blagor jim!

Vicentini je pljunil predse. V ustih je čutil nekaj ostudno grenkega. V njem se je vse uprljo, silovito uprljo. Ne da bi bil premišljeval. Pregledoboko je bil v krvi in blatu, pretežko se mu je vtisnilo v spomin na tisoče obvezanih rok in nog, na tisoče razmesarjenih trupel, ki so krvavela pod njegovim nožem, presilne so bile strahote, ki so mu tlačile možgane, kakor tlačili tečajne zemeljske oble večen led — presilno mu je bil razum vkljenjen v vse to razdejjanje, v ves ta nesmišelj, da bi se bil mogel sprostiti. Le včasih je blisk trenutnega spoznanja preklal oklop, ki mu je obdajal razum. Le včasih in samo za bežen trenutek. Tedaj je po navadi zaklel:

— Kdo, pri živem hudicu, je prvi znil, da je človek krova vsega stvarstva! Pa prav nobenega upanja, da bi se to klanje kaj kmalu končalo! je premišljeval. Ljubezen do domovine in cesarja ni še nasičena.

— Ta osel, je mrmral, po vsej sili drvi naravnost v žrelo volku. Pa naj drvi! Če mu diši biti pečenka sitim!

— Ali hočete res na vsak način oditi?
— Na vsak način, gospod doktor! To streljanje, to večno

bombardiranje mi gre strašno na živce. Dokler sem bil zdrav, sem vse to neprimerno laže prenašal. Zdaj pa čutim ob eksploziji sleherne granate, slehernega šrapnela z bodljalj prav v srce. Nikdar se nisem tako tresel, kakor zdaj. Ni strahnejšega, nego biti ranjen ter nenehoma bati se, da vas bo še enkrat zadelo.

— Če res ne more biti drugače, če na vsak način sami tako želite, dobro! Ko se bo znočilo, vas bomo naložili na avto. V mraku so naložili na avto štiri ranjence.

Avto je zabrnal. Visoko v rebri je eksplodirala granata.

Avto je zdrvel po cesti proti Ghertelu. Vsaki dve minuti je prižvižgala nad avtomobilom granata ter se na levi, na desni, spredaj ali zadaj razpočila. V Bereninjju je sleherni živec trepetal. Bilo mu je, da bi zblaznel. Nad možgane mu je legla težka tema. Hotel je misliti, a peruti misli so bile hrome: če so se za bežen trenutek sprostile, so zadevale ob trde stene svinčene megle.

Zopet: pred avtomobilom se je zarila v zemljo. Vse naokrog se je streslo, zabobnelo. Avto se je sunkoma ustavil.

— Poženite! je zarjul. Svojega lastnega glasul se je prestrašil.

Šofer je pogljal z vso silo. Neštefokrat se je moral ustaviti, zakaj ljukaste vdolbine, ki so jih izdoble granate, so vožnjo ovirale. Ranjenci so obupno ječali in kričali.

— Ubil nas bo!
Tik ob avtomobilu se je razpočila nova granata. Kamenje je padalo na avto, udarjalo ob stene na levi in desni.

Tako je šlo dobre pol ure. Šele proti polnoči je nekoliko zadremal.

Zjutraj so ga pripeljali v Trento. Odložili so ga v neki zaslini bolnišnici. Ležal je med avstrijskimi častniki. Po večini so bili med njimi le teže ranjeni. Skoraj vsi so mu posvečali mnogo prijateljske pozornosti. Tudi sestra, ki mu je stregla, je bila z njim vedno nad vse ljubezniva. Zdravniki so ga prav tako skrbno pregledovali kakor kateregakoli avstrijskega ranjenega častnika.

V oktobru je jel že za silo vstajati. Semtertja je stopil, oprt ob sestro ali kakšnega zdravejšega avstrijskega tovariša, k oknu ali v čitalnico.

Nekega dne proti koncu oktobra je, oprt ob sestro, zapustil čitalnico. Na hodniku se je za bežen trenutek ustavil, da bi se odpočil. Mimo je prišel neki poddesetnik ter je, ob pogledu na Bereninjja, nepričakovano obstal.

Berenini je postal nemiren. Kakor da ga je nekaj žalostnega obiskalo. Zla slutnja, bolna misel. Ni se mogel otresti te misli. Slutnja mu je od vseh strani vztrajno prodirala v zavest. Zaman si je skušal dopovedati, da je zla slutnja golo praznovrjeje.

Nekoliko dni pozneje je ko. mandant bolnišnice, polkovnik Müller poklical sestro Helo.

Dalje prihodnjič.)

Sovjeti še preiskujejo

Sovjetska policijska oblast nadaljuje s preiskovanjem aktivnosti tistih komunistov, ki so osumljeni opozicijskega delovanja. Osumljenca Nikolaj Bukharin in Aleksij Rikov sta bila odvezana krivde. (Citajte o situaciji v Rusiji Otto Bauerjev članek v tej številki Proletarca.)

Mobiliziranje unijskih delavcev za demokratski tiket je napačna taktika

(Nadaljevanje s 1. strani.)

njih pa so storili svoj del škode komunisti, ki so napadali vsakega in vsako unijo, ako ni bila pod njihovim vodstvom.

L. 1933 so bile ameriške unije le še senca. Demokratiški in republikanski voditelji strokovnih organizacij niso bili nikakor kos situaciji, pa so pustili, da se je unijsko gibanje pogrezalo globlje in globlje.

Roosevelt in NRA

Na politični pozornici se je pojavil mož, ki je bil razglašen za Mojzesa, ki popelje ljudstvo iz krize v prosperiteto. S svojimi strategi in z magnetično besedo je pridobil na svojo stran tudi neštete obupane unijske odbornike. Objubil jim je nove postavbe, "nove deal" — pravico delavcem, da se smejo organizirati v unijah za kolektivna pogajanja z družbami, katere jih uposljujejo!

Ko je kongres predloga za NRA odobril, so unijski voditelji planili iz sna in iz slepe udanosti v usodo ter začeli praviti ljudem: Sam predsednik Roosevelt hoče, da se organizirate v uniji!

To je pomagalo le toliko kakor ubrizg z iglo v roke bolnika. Unije so bile rešene in delavci so pričeli verjeti v Roosevelta in njegovo stranko neglede, da so bili pretepani v vsaki stavki, in da so policijski organi zmetali prošlih par let v stavkarje precej vagonov plinskih bomb in da je bilo stotine organizatorjev mučenih, izgnanih, obsojenih in nekaj so jih tudi ubili, in da trpe tisoči delavcev posledice zaradi teh bojov. Ampak vendar, razmere so boljše, kakor pod Hooverom! To jim je bilo v tolažbo in jim je še danes.

Dejstva, ki jih ni mogoče zanikati

Voditelji unij oblačilne industrije, John L. Lewis od U. M. W. of A. itd. ne zanikavajo pravilnosti socialističnega tolmachenja sedanjih razmer. Ampak oni so za Roosevelta, ker so pod njim rešili — sebe in svoje unije!

Roosevelt je dober zdravnik za kapitalizem. Ako bi bil on radikalec, socialist ali komunist, kakor mu danes očitajo, ne bi bil rešil bankirjev, pač pa banke v korist ameriškega ljudstva. Isto bi storil z magnati, ki so upravljali železnice — bankrotirane železnice in si kljub temu jemali od 50.000 do 150.000 plače na leto. A namesto, da bi prevzel banke in železnice, ki so bile bankrotne, je rešil magnate!

Kajpada, panično razpoloženje je s tem olajšano, ali boljše, začasno odpravljeno, niso pa odpravljene vzroki krize, ne kriza, ne brezposelnost in ne beda.

Unije v politiki

Bankirji, železniški magnati in drugi kapitalisti, katerim je predsednik s svojo gospodarsko politiko resnično pomagal, niso hvaležni svojemu zdravniku. Oni hočejo spet staro rajanje. Unijski voditelji, ki so okusili grozo razpadanja svojih organizacij, pa pričakujejo, da bo Roosevelt spet izvršil v slučaju izvolitve kak ubrizg in unije zopet narastejo za kak milijon članov. Lewis upa, da bodo narasle za milijone članov in priznava, da ako ne bodo, tedaj to, kar imamo v tej deželi, sploh ni unijsko gibanje! Zanaša se, da mu bo Roosevelt v pomoč pri organiziranju jeklarskih delavcev. Se moti, kajti druge izdatne podpore mu predsednik ne more dati kakor dobro besedo in pa nevtralnost v slučaju stavke. Nevtralnost v tem slučaju pomeni, da ne bo uporabil moči zvezne vlade v korist kompanij. V prid delavcem je gotovo ne bo.

Kampanjski sklad delavcev za demokrate

Iz hvaležnosti za NRA, ki je sicer razveljavljena, so se posebno prej socialistično orientirane unije, U. M. W. of A. in še nekatere druge izrekle za brezpogojno podpiranje Rooseveltove kandidature. Ustanovile so poseben odbor, ki resnično agitira in ki ima namen zbrati najmanj pol milijona dolarjev, da se Rooseveltu da mandat stanovati v Beli hiši nadaljna štiri leta.

Tudi bivši socialisti v New Yorku, ki so ustanovili American Labor Party, so v tej kampanji aktivni izključno za Roosevelta.

Ako zmaga, kar je verjetno, bo z njim vred zmagal kapitalizem, kakor bi zmagal, če bo izvoljen Landon, ali Lemke. Slednji sploh ne pride v upoštevanje in ni resna figura. Roosevelt bo v slučaju zmage nadaljeval svojo taktiko, toda bolj in bolj "na desno". Ameriški kapitalizem je on rešil z levičarskimi gesli! Ko pa se bi delavci začeli oglašati za resničen new deal, bi spoznali, da Rooseveltov program ne pomeni drugega kakor napore za ozdravljeno sistema, ki nas vse izkorišča.

Izhod, ki se ga preimnoži boje

V Zed. državah so danes vsi pogoji za zgraditev mogočne stranke delavcev in farmarjev. Ampak delavci se je vsled zalepljenosti, ki se je navzamejo iz kapitalističnega časopisja, boje in zato rajše glasujejo zdaj za demokrate, jutri za republikance. Kapitalisti se reže, ker jim stroške za varanje delavcev plačujejo delavci in nihče drugi.

To niso razveseljive ugotovitve. A situacija za nas ni brezupna, kajti vsi tisti, ki danes uradno mobilizirajo delavce za Roosevelta, ne pa za "demokratsko stranko", s tem PRIZNAVAJO, da imajo SLABO VEST in zaeno je to priznanje naši trditvi, da se delavski razred osvobodil le z lastno močjo.

Upton Sinclair izdal novo knjigo

Upton Sinclair, ki se je pred par leti proslavil s svojim političnim manevrom, s katerim je skušal osvojiti demokratsko stranko v Californiji in si pridobiti službo guvernérja na njenem tiku, se je po neuspešnem boju za "epic" umaknil iz politike in se spet lotil pisateljevanja. Naslov njegove nove povesti je "Co-op". Portretira skupnost življenja ljudi, ki jih je kriza naučila, da si le s sodelovanjem lahko pomagajo. Cena knjigi je \$2.75.

Poročajte v Proletarca o delu kluba JSZ v vaši naselbini in drugih aktivnostih.

Brezposelnost v Angliji

V Angliji je vzlic silovitemu povečanju obrata v skoro vseh industrijah še vedno 1.613.000 brezposelnih delavcev. Nadomestja jih izboljšani stroji.

Domisljavnost domisljavo učenih

James Oneal je lani v enem svojih člankov zapisal, da premmnoži takozvani študirani ljudje pristopajo v soc. stranko zato, da bi v nji komandirali, namesto da bi se učili socializma in se vežbali v aktivnostih. Tudi v JSZ imamo nekaj takih neljubih skušenj z "učeni-mi" ljudmi, ki so pristopili, kar naenkrat začeli poveljevati in vse kritizirati, nato odstopili in odleteli kamor spadajo, to je, med nazadnjaško svojat.

TO IN ONO

Cleveland, O. — Prošlo nedeljo je tu govoril milwauški župan Hoan. V enem govoru je razložil, kako se bo mesto Milwaukee iznebil dolga, ne da bi davkoplačevalce kaj stalo. Tega shoda se je udeležil tudi clevelandski župan Burton, ki pravi, da se bo v milwauški načrt poglubil in skušal po dobljenih ugotovitvah porabiti njegove dobre strani tudi v Clevelandu.

Na shodu soc. stranke v City klubu sodrug Hoan ni prav nič stidil s kritiko proti starim strankam in kapitalizmu vobče. Govoril je o silovitih bojih ljudstva te dežele v prošlosti, da si je izvojevalo civilne svobodščine in demokratsko volilno pravo, in danes, kaj imamo? Delavskim strankam se odreka pravico do rubrike na glasovnicah z zakoni, ki imajo prozoren namen služiti izkoriščevalni kasti. Hoan je simpatična personalnost in govornik, ki je sposoben ljudstvu v lahko razumljivi besedi pojasniti, kaj je narobe z — ljudstvom, a sistemom in z deželo.

Polemika med nami samimi nič ne škodi in ni treba nikomur zavijati, da prihaja iz zlobe. Urednik Enakopravnosti bi lahko to vedel, ne pa trdil, da imam drugačno mnenje zaradi osebne mržnje proti njemu. V "E." z dne 25. sept. priznava, da je moj dopis, ki sem ga poslal v odgovor na dopis Mary Modrijanove v istem listu, vrigel v koš, moje obvestilo o društvu št. 53 SNPJ pa se je nekam zamešalo, pravi Jontez, dasi je bilo pripravljeno za tisk, ampak oznanila in dopisi se zamešajo nekam pri vsakem listu, trdi on, torej čemu naj bi bila pri njemu izjema? Kaj pa, če je ves dopis ležal v košu? Na to "možnost" bi bil moral dobro pomisliti, predno je napisal listino uredništva.

V komentarju pojasnjuje, da je moj dopis potem, ko sem v Proletarcu poročal, da mi ga niso priobčili, srečno izkopal iz koša in ga nato priobčil "de pičice natančno". Citatelji pa naj bi sodili, da-li je bil moj dopis, ki je našel mesto v globini koša, res kakšen biser in pa kako sem "branil socializem" pred Mary Modrijanovo. Na koncu komentarja pravi: "Ploskajte mu, vi na oni strani plota!"

Prijatelj Jontez pravi, da ga jaz mrzim, raditega je moj dopis zavrgel zato, da se ne bi jaz blamiral v javnosti. Toréj on me ima tako rad in me protektira pred blamažo. Iz samega spoštovanja v "biser" pa ga priobči nato do "pičice natančno"! Saj vemo, kako in čemu uredniki to store, kadar jim je dopisnik neljub. To se mi je pripetilo pod prejšnjo upravo istega lista leta 1928. Namesto, da bi mu spis koregirali, ali vsaj tiskarske napake, ga skušajo osmešiti, češ, glejte, kako zanič piše, kajti to, kar smo priobčili, je do pičice natančno.

Meni se očita zlobne name-ne. To opombo vračam tistemu, ki jo je zapisal. Bolj po pravici bi lahko jaz to očital na opombe k mojemu dopisu, ki so ga našli v košu, in pa na skratov komentar. Oboje ima namen prikazati, kako zabit da sem in da bi mi jih (Jontez) rad nekaj naštel "zaradi kozlov, ki jih podira (Barbič)" v "Prosveti" in "Proletarcu", pa tega ni storil, ker se je kar preko noči premislil. Če bi se šlo za res, kdo že je več kozlov podrl?

Očitno mi tudi pomoč. V aktivnostih za dobro stvar je vsaka pomoč dobrodošla, ampak se jih ne očita. Kaj, če bi jaz povrnil z očitki?

Ne sovražim nikogar. In tega dopisa ne bi bilo treba, če bi bil Jontez mojega priobčil, namesto da ga je vrgil v koš in ga objavil šele ko sem zadevo objavil. Tako se streljajo kozli. Ivan, smej se, no! Upam, da je to moj zadnji dopis v tej polemiki. — Frank Barbič.

(Isto želimo mi in z obojestransko dobro voljo prizade-tih se lahko preide na načelno namesto zgolj osebno polemiko.)

OUR FALCON CORNER

Our classes are getting more and more interesting right along. Three more members were enrolled into our little organization last Saturday morning.

Two stories were read and discussed, namely: "Pa and Young America," and "Tom—the Cowboy". These stories are published in the Falcon Call, our monthly magazine. They prove to be very interesting material for discussion, and our Falcons enjoy reading them.

We hope "The New Deal", a one-act playlet, written especially for children, will make as big a hit on October 25th, as it does during our rehearsals. Other features from the Falcon group will include a piano accordion duet by Elsie Krek and Josephine Plot.

We have decided that one project per month shall be attained by each Falcon, i.e., that every month the work and life of a Socialist martyr will be observed. For the month of October, we will discuss fully, all about the life of our hero and comrade Eugene Victor Debs. Each one writes a theme or a biography, and after necessary corrections are made, covers will be made artistically, and then all of our older comrades can come to our third floor headquarters, and see them being displayed.

Since the rooms have been granted to us, we are anticipating greatly in redecorating our headquarters. Several torches were made by the previous classes and to those we'll add some Party and Falcons Emblems. There may be other necessary items that could be made, but so far that is all we have in mind. But leave it to our energetic and ambitious Falcons; they have loads and loads of ideas.

At our next classes you can again expect some reading. We hope that a few themes can be read on Debs and comments received. Mitzie Owen will have the music ready and she'll play the "Internationale" for us to sing. We also hope to get a start on our redecorating job. Then, too, our Falcon Calls will get more attention. Everyone is urged to bring their copy along. We will work out the Cross-Word puzzle, en masse. Finally, we'll rehearse the play. Angeline Zaitz will allow you to look at those group pictures, she took—two weeks ago.

Our trip to the Brookfield Zoo had to be postponed, because of rainy weather. The trip will be made, Sunday, October 4th, providing that it does not rain again. Remember your lunch and car fare. Be at the Slovene Labor Center at 9:30 A. M. You can expect to be at home around 4 or 5 p. m. Come one; come all!

We hope that you are following up our little story. The following is the second installment.

BARETINCIC & SON
Tel. 1475
POGREBNI ZAVOD
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

PARK VIEW WET WASH LAUNDRY CO.
FRANK GRILL, predsednik
1727-1731 W. 21st STREET CHICAGO, ILL.
PRVA SLOVENSKA PRALNICA V CHICAGU
Naši vozniki pobirajo perilo na vsem mestu, Ciceru in Berwynu in dovažajo čistega na dom
TOČNA POSTREŽBA DELO JAMCENO
Telefoni: CANAL 7172-7173

NAROČITE SI NAJNOVEJŠO KNJIGO
LOUIS ADAMIČA:
CRADLE OF LIFE
(ZIBEL ŽIVLJENJA)
CENA \$2.50

V zalogi imamo tudi sledeče Adamičeve knjige:
LAUGHING IN THE JUNGLE... \$3.00
GRANDSONS... 2.50
DYNAMITE... 2.00

KNJIGARNA PROLETARCA
2301 So. Lawndale Ave., CHICAGO, ILL.

Pišite po cenik naše knjigarne!

THE MAGIC SPECTACLES

(Translated from the German)
One day the poet happened to lose his way in the poor streets of the city. It was a fine summer day and the sun shone so hot that the silver in one glass of his spectacles melted. Now, for the first time, with one eye, the poet saw things as they really were. He saw tired, toiling people, worn out, sick women, pale, hungry children.

"I must tell everybody at once," he cried out. He ran to the rich. With his head in his hands he told them of the awful things he had seen. They laughed and said, "You have been dazed by the heat." Angry at their laughter he looked up and his one eye saw them too as they really were. "Robbers! Murderers!" he cried and ran to the king. But when he looked at the king on his throne, he screamed, "You ugly, wicked idiot, by what right do you sit here on the throne?"

The poet was dragged to the magician's cell where a pair of rose-colored spectacles were set upon his nose. "Your old spectacles were spoiled," said the magician, "that is why you saw such terrible sights. Now walk through the streets and you will see that you were mistaken."

(To be continued)
Frances L. Rak.

Labor Conquers All

(Continued from page 6)
terday and tomorrow—in your town and mine.

Only one force can conquer this increasing reaction, this growing terrorism of the ruling class against the workers—organized labor.

But only if it is strongly organized, if every worker is prepared to align himself with his fellow and fight and sacrifice and struggle in order to achieve an America that is free in Tennessee and Arkansas as well as in the Union League and the Middlesex Yacht and Polo Club, an America where freedom is more than an old party plank to a hosiery worker and the man that makes the tires the banker's autos run on.

—The Emancipator.

The Essence of Success

If one dedicates himself to the good of humanity, and pursues his unselfish course with eyes always on that goal, his life is a success, no matter whether it be long or short.

American Guardian.

FENCL'S
RESTAVR/CIJA IN KAVARNA
2609 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1384

Pristna in okusna domača jedila. Čene zmerno. Postrežba točna.

Milwaukee Leader
Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.
Naslov: 540 W. Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

Shod kluba št. 114 v Detroitu
V NEDELJO 11. OKTOBRA
Govornik FRANK ZAITZ, urednik Proletarca

SOCIALISM OFFERS THE PROPER PROGRAM FOR UNEMPLOYMENT AND SOCIAL SECURITY

By DONALD J. LOTRICH

(Continued from last week)

Unemployment and Relief

Those of us who have the proper perspective of the present capitalist economy can understand the reasons for depression and the so called prosperous eras. They come intermittently and are considered a necessary evil of the system in order to liquidate the overbalance of debts and underconsumption. We Socialists wouldn't be interested in the desire for a change in the system, not half as much, if it wasn't that we, the workers, who build everything this world possesses, suffer the most from the constant swing from bad to worse. For, who is it that is the first to suffer? Why, the workers, because they are thrown out of work. And when their weekly pay envelopes cease to come they must go to a lowly standard of food rations and of life itself.

New and better machinery is constantly being invented. And each time a more powerful machine makes the market it displaces manpower. We Socialists want the machines to do our work for us and lighten our burdens. We insist that that can only be done by socializing the tools of production for, as long as these tools and machines are in private hands they will be used for private profit and where private profit is law there is no concern for human life and existence.

This is only natural in the present system because if one capitalist doesn't outdo the other, well, the second will outdo the first. Hence, labor which is always in between, always suffers the most.

There seems to be no justifiable denial on the number of unemployed

in America. Neither the republicans, nor democrats have any statistically on the number of people out of work. But they do admit that it is a large number, perhaps ten million or even eleven million. What is worse under the present system there isn't any hope for many of them to get jobs. Most of them will never work again as long as capitalism lasts because that too is a necessary product of competition, low wages and private control of industries.

Neither of the two major parties have any program to alleviate unemployment. They intend to continue in the future, as they have in the past, and hope that by some hook or crook the unemployed may gain work. In Hoover's days prosperity was just "around the corner" despite the fact that the ranks of the unemployed were increasing constantly and steadily during his administration. Roosevelt recognized the fact that he had a big standing army of idle workers and tried all kinds of palliatives but none of them amounted to but very little. He is still faced with this all important problem, for such it is, of putting the people back to work at useful and creative labor. We Socialists contend, that try as

they may, the capitalists cannot solve the unemployment problem because it is in the very nature of their system to have unemployment. It requires a new social order, one of socialization, to remedy and correct this evil and the Socialist campaigners stress that only the Socialist Party platform insists on socialization. Hence, all unemployed are morally bound to vote the Socialist ticket.

Relief under the democrats is pitiful but it is a hundredfold better than it was under the republicans. It is still far below the very lowest possible standard of living. The problem of relief goes hand in hand with the problem of unemployment. People who earn barely enough to exist which employed cannot save for long depression periods. A social security program such as either of the two old parties promote has proven inadequate in the past and will prove more so in the future. There is no end to the present depression now seven years old. It will continue as long as we have the unemployed ranks and that will stay with the system. Hence, relief is a permanent problem which can only be solved by a proper program of employment and social security.

CAMPAIGN RALLY PROGRAM SUNDAY, OCTOBER 25

Chicago, Ill. The Socialist Party campaign for its presidential and vice presidential candidates is in full swing. Branches, locals, state organizations and foreign language Federations have been summoned to carry on their activities with full force

within the few weeks left before the national election.

In Chicago, branch No. 1 JSF is at work for a campaign rally and program that will be held on Sunday, October 25, at the CSPS Hall. The committee in charge has planned an elaborate program that benefits its purpose. There will be speeches by prominent Socialists, labor dramatizations by the Red Falcons and our regular group, songs rendered by two singing societies and various other numbers. A special feature of this program will be the appearance of John Green, baritone soloist. He made an excellent impression at the Spanish Defense meeting held some weeks ago and will render several fine selections for our program. The dance music will be furnished by Buddy Schwab's orchestra.

Tickets in advance are 35c. At the door the admission will be 40c. Every branch member is urged to speed up the advance sales. This campaign year for the Socialist Party calls for action and cooperation. You can contribute your share by getting a large attendance for our campaign rally program Sunday, Oct. 25. — John Rak.

MODERN WAR INVENTIONS

Everyone knows what Sherman said about war. But what Sherman knew about war was about as much as men of his day knew about electricity. The last war was horrible enough with its deadly devices—giant tanks crushing everything before them and flaming with shot and shell; poisonous gases spreading death far and wide; airplanes dropping bombs over defenseless cities and towns. Regard for innocent men, women and children noncombatants? None whatever. Before the end of the last war everything that human ingenuity could devise to maim, torture, murder soldier or citizen on the side of the enemy was used as if pity, compassion regard for human life had no place in the souls of men.

The next war! It seems impossible that there can be men mad enough, dehumanized enough, brutal enough, to allow such a thing, not to say declare it. But should another modern war come, it would break upon the world with atrocities and horrors before which fiends of the pit, should such creatures exist, might stand aghast. There are now fire bombs so deadly, and yet so light, that a single two-ton bomber, we are told, could carry and drop over a defenseless city without warning 2,000 of them. These immediately upon falling on street or roof bust into a liquid fire at a temperature of over 5,000 degrees fahrenheit. Even a small airplane could drop scores of them and set a city on fire in as many places. Deadlier and deadlier gases are being studied in the war laboratories of every civilized—God save the mark—nation of the earth.

Who, facing these facts, will not strive by every means in his power to further every peace movement that makes its appeal to him? It seems quite believable that another war, with these latest inventions of death and destruction, might easily leave in ashes great cities of the contending nations and kill millions of citizens far from any battle line and mean the very suicide of the contending nations.

What shall we do? Talk peace. Give for peace. Work for peace. Our Dumb Animals.

Labor Drama Scheduled For S. Chicago Oct. 11

So. Chicago, Ill. Lodge "Delave" No. 8 SNPJ will sponsor a program on Sunday, October 11, at the Croton Hall on Commercial Ave. For this affair, branch No. 1 JSF has been invited to present "Red Flowers", a 4 act labor drama. The play offers a fine afternoon program. There will also be other variety numbers. All friends and sympathizers are invited. Reserve Sunday, October 11, and spend the afternoon and evening in South Chicago.—J. K.

THE BEST WAY TO MAKE SOCIALISTS

Brains, combined with honesty, lead inevitably to Socialism.

A man may be such a boob that he does not have sense enough to be a Socialist.

Or he may be so crooked that, even if he has brains enough to be a Socialist, he is too much interested in his own selfish projects to become one.

It is to the selfish interest of the average man to be a Socialist, for the average man will be far better off under Socialism than under capitalism.

But there are a few smart guys who want to lord it over others, or who want to feather their own nests and do not give a damn what becomes of other people. They consider it to their immediate self-interest to oppose Socialism.

Most men, however, are honest. And most men have brains enough to understand Socialism when it is explained to them, by the printed word or by word of mouth.

Hence, all that is necessary to convert the people to Socialism is to reach them often enough. The way men are constituted—with prejudices as well as minds to change—it is not to be expected that they will change instantly upon the first presentation of the subject. But they will change if it is presented to them frequently.

This is the reason why it is an absolute necessity that non-Socialists should be persuaded to read the Socialist papers. The best work anyone can do for the cause is to get subscriptions for the Socialist Press.—Milwaukee Leader.

What Not Use Brains?

The average voter acts as if his head is nothing more than a knot tied in the end of his back bone to keep it from unraveling, or just a knob to keep his collar from coming off.

Capitalism has produced some wonderful philosophy! If people produce too much wheat the only way to feed them is to dump half of the wheat in the ocean! If too much cotton, they must go naked unless half the crop is burned to raise the price on the other half! Isn't that some sense?

The most powerful force in the world today is mind. A few new ideas originating in one mind may change the thought, action and the very life of the world. What a grand world this will be when the people (you) wake up and use your mental powers to full capacity!

You, Mr. Voter, have the power to govern but not the sense, so Mr. Moneybags, who has sense enough

to see and use his advantage, takes the power that you so lithely cast aside and with it governs you, even to the extent of whether you should eat and wear clothes, or starve in rags.

You must like it, for you vote for it over and over, and as long as you enter on protest against abuse and enslavement you are not entitled to relief or consideration, and furthermore, you will not get any.

To make a living under capitalism is a terrible fight against almost insurmountable odds. A few survive at the expense of the many who go down under the strain.

In all seriousness I ask, is it merely a utopian dream to say that our industrial system should be changed so that "making a living" will be a joy, a life full of happiness and song instead of sorrow and tears and want and fear that casts a constant gloom over the lives of all us?

LABOR CONQUERS ALL

"Guardians of the law" look on smilingly as their own deputies and hired thugs assault and beat up a hosiery union organizer in broad daylight in a little mill town in Tennessee. It is the third such assault in a situation that has seen two kidnappings and the eviction of 21 families from their homes.

In the cotton districts of Arkansas a member of the Southern Tenant Farmers' union have been beaten up by gangs mustered and financed by the landlords.

A scholarly teacher and mild-mannered woman from outside the strike belt, who ventured into it to learn the truth about a report that one tenant farmer had been beaten to death, were themselves seized and flogged, and warned not to return on penalty of death.

In Gadsden, Alabama, where the Goodyear Tire and Rubber Co. has a plant, a meeting was held at which Sherman H. Dalrymple, president of the United Rubber Workers, was to speak.

Hosiery, rubber, cotton, machines, steel.

Not just isolated instances in peculiarly chaotic or Bourbon-ridden industries, but a planned, co-ordinated, disciplined and universal offensive against labor by industrialists that do not hesitate to employ the methods of lynchings and uncivilized warfare in their attempts to crush labor and preserve profits.

No unionists, no union, no liberal can afford to sit back smugly and deplore the brutality of Nazism or the economic indignities of Fascism, foolishly thankful for the freedom and liberty that is an American's.

It is happening here—today, yes!

(Continued on Page 5)

WHAT SOCIALISTS ARE PROCLAIMING

By Norman Thomas

We Socialists insist that this profit or capitalist system has outgrown its historic mission and lost whatever sanction it once had. Today it is not inventors, engineers, builders of society, who get the rich rewards, but manipulators, speculators and the inheritors of wealth that they never create. There is no salve of this or that reform, this or that social measure, which can cure this cancer. There are things which can be done to help the aged and the unemployed, now, even under the present system. We Socialists have been and are pioneers in outlining what can be done. There are things that can be done to keep the United States out of war while we try to change the system which breeds war.

We Socialists stand almost alone in proclaiming these things. But our great emphasis is not on them so much as on the supreme task of achieving social ownership of the great machinery of production and distribution and substituting, for the dog-eat-dog chaos of the capitalist system planned production for use, not private profit.

We intend to socialize the things necessary for the common life in order that we may have more private property for individual use. We shall guarantee civil and religious liberty.

This does not mean that Socialists regard public ownership as equivalent to Socialism. That, of course, depends upon who owns the government and for what purpose there is social ownership. When Mussolini talks of owning heavy industry for the sake of efficiency in war he is not talking Socialism but the grim doctrine of the totalitarian state whose chief end is war.

We Socialists do not intend that socialized industries shall be run by a lot of Socialist Jim Farleys, political appointees of the President of the United States, the governor of the State, or the mayor of the city. We want appropriate enterprises run by consumers' cooperatives, and others administered under directorates representing the workers of different categories in that industry and the consumers. Over all we want a national planning council, as a board of strategy in the holy war against poverty.

We intend to socialize the things necessary for the common life in order that we may have more private property for individual use. We shall guarantee civil and religious liberty.

Catholics And Spain

In the course of the civil war in Spain, many things have been done which have caused the deepest and most genuine distress among the Catholic community in Britain.

For to Catholics (and not only to Catholics) the destruction of churches and the killing of priests will naturally inspire emotions of horror.

But it would perhaps not be quite fair to stop at that point. In justice it must be asked why and how these terrible things have happened.

Now the first and most important fact is that it is simply not true that the Spanish government forces are conducting or authorizing a fight against the Catholic religion.

Evidence? The thousands upon thousands of Catholic workmen and Catholic democrats who are fighting with the Spanish government, offering their lives to prevent a rebel victory. Could any evidence be more convincing?

On the other hand, while great numbers of Catholics are with the government, a large part of the Catholic hierarchy has joined the rebels.

But they are doing so not in their capacity as Catholics, but in their capacity as anti-democrats; not as men of religion, but as men of politics.

Surely Catholicism as a living religious faith has nothing to share with the men who, because they could not defeat the Spanish government in a peaceful election, decided to launch a disloyal and murderous attack on the people of Spain.

The plain truth is that many Catholic leaders in Spain have placed themselves in open political alliance with the anti-democratic extremists of the right for generations.

It is that, above all else, which has led to the destruction of churches and the death of priests.

Catholic churches have been destroyed, not because they were Catholic churches, but because some were degraded to become part of the rebel war machines.

Catholic priests have been killed not because they were Catholic priests but because they were in the rebel service.

So let us be fair. Let us be calm. Let us weigh these facts.

There is no one on whom the picture of a burned or battered church does not rouse emotions of shock and horror.

And, for that reason, pictures of that kind have been shamelessly used in a base campaign to inflame the Catholics of this country against Spanish democracy; a campaign in which, also, exaggerated fantasies have played a much greater part than verified facts.

Of course, there have been excesses, wild and angry acts, committed by government supporters which cool reflection would have avoided. But civil war (and it was not launched by government supporters) is not conducive to cool reflection; nor has there been anything done by government forces which, as an outrage upon Christianity, compares with the massacre of Badajoz.

When the smoke of war clears, when the facts stand out cold, history will fix the responsibility for these destroyed churches and dead priests on those political elements in Spanish Catholicism which have for many years linked themselves to the forces of darkness and despotism.

It is only if democracy wins in Spain that there can be created in that unhappy land a peaceful community resting on civil peace and political and religious freedom such as we here enjoy.

—London Daily Herald.

West Allis Comrades Plan Mass-Meeting

The comrades of branch No. 180 JSF have taken action for the Socialist Party campaign. A mass-meeting under their auspices will be held on Sunday, October 18, at the Labor Hall. Josko Owen from Chicago will be the principal speaker. The committee urges all friends and comrades to reserve the date and plan to attend.

Italian People Demand Amnesty

The special fascist tribunal in Rome works at full speed according to confidential reports from Italy.

During the first quarter of 1936 more than 200 anti-fascists have been sentenced to prison terms ranging from four to twenty years. There has been no let-up in recent months. Early in June a trial of workers from Turin accused of anti-war opposition were found guilty and sentenced to heavy prison terms.

The press is not allowed to report these trials but the public continues to be profoundly agitated. Everywhere demands for a far reaching amnesty are heard.

The living standard of the Italian working masses is constantly declining despite a recent official announcement of a ten percent wage increase for more than half a million industrial workers. Prices show a continued upward trend which far exceeds all alleged wage gains.

The average monthly income of an employee is about 400 lira (about \$50) of which 75 lira or almost 20 percent are deducted by the fascist

and their unnumberable organizations under various disguises. Even well paid special technical workers make no more than 20 lira (\$2.50) a day which is considered insufficient in view of the rising price and rent level.

His Aim and Object

"I have been a social builder, my aim and object to build a better society. The thought of person's being killed, in war or otherwise, is repulsive and repugnant to my nature." Tom Mooney.

"Humanize" Murder

Eleven nations have been invited to "humanize" war.—Perhaps the military boys will agree to bury the dead.

NOTE

More English reports and Articles on Page 5.

